

**MULTI-ETHNIC
CARAVAN**
FOR PEACE AND
COHABITATION

Takimet në Prizren: Udhëheqësit komunalë dhe fetarë

Dhjetor 2024

Përgatitur nga:

Instituti Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave (KIPRED)

*Kontakti: Rr. Major Mehmet Bushi, H. III/1,
10 000 Prishtinë, Kosovë
Tel: +383 (0)38 542 778
Web-site: www.kipred.org
Email: info@kipred.org*

OJQ AKTIV

*Kontakti: Str. Kralja Petra I, 183a, Mitrovica, Kosovo.
Tel: +381 (0) 64 310 6660
Web-site: www.ngoaktiv.org
Email: office@ngoaktiv.org*

Përkrahur nga:

Informata në këtë botim është dhënë si pjesë e projektit “Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë,” i realizuar nga Instituti Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave (KIPRED) në partneritet me OJQ-në AKTIV, dhe i financuar nga Fondacioni Kosovar për Shoqëri të Hapur (KFOS). Ky synon ta ofrojë një pasqyrë të rezultateve dhe diskutimeve nga dialogjet multi-etnike në Prizren. Pikëpamjet dhe opinionet e shprehura këtu janë ato të pjesëmarrësve, dhe nuk i pasqyrojnë detyrimisht politikën dhe qëndrimet zyrtare të KFOS-it.

Parathënie

Nisma e shoqërisë civile “Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë” i përfshin 10 përfaqësues nga komunitetet e shoqërive civile shqiptare dhe serbe, të udhëhequr nga Instituti Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave (KIPRED) me seli në Prishtinë, dhe OJQ-ja AKTIV me seli në Mitrovicën e Veriut. Kjo nismë është përkrahur nga Fondacioni Kosovar për Shoqëri të Hapur (KFOS).

“Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë” synon ta forcojë dialogun, mirëkuptimin dhe bashkëpunimin midis komuniteteve të ndryshme etnike dhe fetare, dhe t’i kontribuojë bashkëjetesës ndëretnike në Kosovë.

Një aspekt i veçantë i kësaj nisme janë “Letrat e Dëshirave dhe të Pritjeve,” të shkruara nga pjesëmarrësit e Karvanit. Këto letra i shprehin shpresat dhe vizionet e tyre për bashkëjetesë dhe respektim të ndërsjellë midis grupeve të ndryshme etnike. Këto shërbejnë si një bazë për diskutimet tona me kryetarët e komunave dhe me udhëheqësit fetarë, dhe po ashtu përfshijnë edhe sugjerimet për përmirësimin e marrëdhënieve dhe për bashkëjetesën midis komuniteteve etnike.

Ju ftojme t’i përkrahni qëllimet e kësaj nisme për forcimin e themeleve dhe ndërtimin e një shoqërie multietnike, demokratike dhe liberale në Kosovë.

Lulzim Peci
Drejtor Ekzekutiv
KIPRED

Miodrag Miličević
Drejtor Ekzekutiv
OJQ AKTIV

Përmbajtja

I. Hyrje.....	4
Çështjet kyçe nga takimi me Kryetarin e Komunës së Prizrenit.....	4
Çështjet Kyçe nga Takimet me Udhëheqësit Fetarë	6
II. Përfundimet dhe Përkushtimet për Veprimet e Ardhshme	9
III. Letrat e Dëshirave dhe Pritjeve.....	12
z. Shaqir Totaj, Kryetar i Komunës së Prizrenit.....	12
Imam Valon ef. Ibrahim, Kryetar i Këshillit të Bashkësisë Islame në Prizren	21
Don Shan Zefi, Vikari i Dioqezës Prizren-Prishtinë Prizren	30
Kryemurgu Isidor, Kishës Ortodokse Serbe, Bogoslovia Prizren	39

I. Hyrje

Vizita e pestë dhe i fundit për vitin 2024 e “Karvanit Multietnik për Paqe dhe Bashkëjetesë” ishte Prizreni – një qendër historike e Kosovës për të gjitha komunitetet etnike dhe fetare të saj. Takimet përfshinë Kryetarin e Komunës së Prizrenit, udhëheqësin lokal të Këshillit Islamik, udhëheqësin lokal të Kishës Katolike dhe nënrektorin e Seminarit të Kishës Ortodokse Serbe.

Thelbësore për këtë nismë janë “Letrat e Dëshirave dhe Pritjeve,” që janë përpiluar me kujdes nga pjesëmarrësit e Karvanit. Këto letra nuk janë thjesht formalitete; ato përfaqësojnë shpresat dhe vizionet e sinqerta të autorëve të tyre për një të ardhme ku grupet e ndryshme etnike do të jetojnë së bashku me respekt dhe paqe. Letrat shërbejnë si bazë për procesin e dialogut, duke udhëhequr diskutimet me kryetarët e komunave dhe liderët fetarë. Ato përmbajnë sugjerime të vlefshme që synojnë përmirësimin e marrëdhënieve ndëretnike dhe forcimin e bashkëjetesës së përditshme midis komuniteteve.

Para takimeve, të gjithë anëtarët e Karvanit shkruan “Letrat e dëshirave dhe të pritjeve” për bashkëbiseduesit kyç në Prizren: Kryetarin Shaqir Totajn; Kryetarin lokal të Bashkësisë Islame – Valon ef. Ibrahimin, At Don Shan Zefin, Vikarin i Dioqezës Katolike Prizren-Prishtinë, dhe Kryemurgun At Isidorin, Nën-Rektor i Seminarit të Kishës Ortodokse Serbe.

Teksti vijues paraqet njohuritë kryesore të nxjerra nga këto diskutime të rëndësishme, si dhe letrat që shprehin aspiratat dhe pritjet që janë ndarë nga anëtarët e Karvanit.

Çështjet kyçe nga takimi me Kryetarin e Komunës së Prizrenit

Takimi me Kryetarin e Prizrenit, 20 dhjetor 2024. Nëpërmjet letrave të dëshirave dhe pritjeve, anëtarët e Karvanit shprehën dëshirën e tyre për një rol më të madh të komunës së Prizrenit në avancimin e multietnicitetit dhe tolerancës, duke propozuar për shqyrtim kokretisht disa ide konkrete.

Propozimet kryesore nga letrat e dëshirave dhe pritjeve drejtuar Kryetarit Totaj:

Pritshmëritë për Bashkëjetesë dhe Udhëheqje:

- Kryetari njihet për rolin e tij të rëndësishëm në krijimin e një komuniteti gjithëpërfshirës, mikpritës dhe që respekton të gjithë anëtarët e tij. Udhëheqja e tij është thelbësore për të frymëzuar politika dhe nisma që lartësojnë diversitetin kulturor dhe promovojnë vlera të përbashkëta.
- Angazhimi aktiv me qytetarët dhe inkurajimi i dialogut ndërmjet grupeve të ndryshme etnike është thelbësor për ndërtimin e besimit, sigurimin që çdo individ të ndihet i dëgjuar, dhe për krijimin e një ndjenje uniteti.

Nisma Komunitare dhe Kulturore:

- Theksimi i rëndësisë së vlerësimit të dallimeve dhe sigurimi që të gjithë individët të ndihen të sigurtë, të vlerësuar dhe që identitetet e tyre të respektohen dhe mbrohen.
- Zbatimi i projekteve të përbashkëta komunitare, shkëmbimeve kulturore dhe forumeve të hapura për dialog, si hapa praktikë drejt mirëkuptimit dhe bashkëpunimit më të madh.
- Fjalimet publike dhe përpjekjet për sensibilizim duhet të forcojnë rëndësinë e tolerancës, empatisë dhe respektit të ndërsjellë.

Vizioni për të Ardhmen:

- Një vizion i fuqishëm për një Kosovë ku bashkëjetesa multietnike pranohet me gjithë zemër, duke cekur nismat që theksojnë interesat e përbashkëta, forcojnë ndjenjën e sigurisë dhe tregojnë fuqinë që fitohet nga puna e përbashkët.
- Inkurajimi i bashkëpunimit ndër-etnik, mbështetja e programeve arsimore të fokusuara në ndërgjegjësimin kulturor dhe lehtësimi i aktiviteteve të rregullta ndërkulturore për të krijuar një mjedis ku të gjithë do të ndihen si në shtëpinë e vet.

Roli i Udhëheqjes Komunale:

- Qasja proaktive e Kryetarit mund të shërbejë si një shembull i fuqishëm për të tjerët, duke treguar se përmes mirëkuptimit, dialogut dhe respektit mund të hidhet themeli për një të ardhme ku të gjitha komunitetet e Kosovës lulëzojnë së bashku.
- Konsiderata për bashkëpunim ndërkomunal në fushat e multietnicitetit, me mbështetjen e liderëve fetarë, mund të përfshijë vizita të përbashkëta në qendra komunitare apo vendbanime, veprime të përbashkëta për të inkurajuar bashkëjetesën paqësore dhe zhvillimin e projekteve të përbashkëta.

Promovimi i Paqes dhe Unitetit:

- Propozime për nisma si krijimi i një festivali kulturor apo një dite të dedikuar tolerancës ndëretnike, të cilat mund të përfshijnë aktivitete të ndryshme si performanca, ekspozita dhe dialogje që festojnë diversitetin e qytetit dhe promovojnë unitetin.
- Sugjerime për përmirësimin e politikave komunale që synojnë qartësisht forcimin e kohezionit ndëretnik, përfshirë grante për projekte komunitare apo bursa për grupet më pak të përfaqësuara.

Takimi filloi me një mirëseardhje të përzemërt nga Kryetari Shaqir Totaj, i cili shprehu mirënjohje për nismën, duke e vlerësuar atë si thelbësore për adresimin e sfidave aktuale. Temat kryesore të diskutuara përfshinin marrëdhëniet ndëretnike në Komunën e Prizrenit dhe marrëdhëniet e Kryetarit dhe Komunës me liderët dhe komunitetet fetare.

Kryetari Totaj ilustroi nivelin e marrëdhënieve ndëretnike duke theksuar përfshirjen e një nënkryetari nga komuniteti turk dhe përfaqësimin e pesë partive të minoriteteve në qeverisjen lokale. Këto elemente kontribuojnë në njohjen e Prizrenit si një nga qeverisjet më të mira lokale në Kosovë, sipas analizave të ndryshme. Kryetari Totaj theksoi se në Prizren, marrëdhëniet ndëretnike nuk shihen si arritje, por si një normë, e mbështetur nga një kulturë bashkëpunimi dhe bashkëjetese individuale dhe familjare.

Ai përmendi një projekt të suksesshëm që përfshinte shkëmbime studentore midis Prizrenit dhe Novi Sadit, të cilin ai e mbështeti fuqimisht. Projekti i mundësoi studentëve nga të dy qytetet të vizitojnë njëri-tjetrin, duke nxitur mirëkuptimin e ndërsjellë dhe duke hedhur poshtë perceptimet negative. Reagimet nga të dyja grupet e studentëve ishin jashtëzakonisht pozitive, ku shumë prej tyre shprehën habi për bashkëjetesën paqësore, edhe përkundrejt narrativave të jashtme.

Duke diskutuar marrëdhëniet me Kishën Ortodokse, Kryetari Totaj vuri në dukje se ajo që shpesh perceptohet si guxim, në Prizren është, thjeshtë, normalitet. Ai theksoi se vendet e kultit shihen si trashëgimi kulturore, e jo si çështje politike. Komuna lehtëson shpesh vizitat në këto vende fetare, duke mbajtur kontakte si në nivel institucional ashtu edhe individual. Ai dha një shembull ku personalisht siguroi pastrimin e oborrit të një kisha me kërkesë të saj, duke treguar përkushtim për mbështetjen e komuniteteve fetare edhe përtej detyrimeve kontraktuale.

Kryetari Totaj foli për aktivitetet e pasura kulturore të Prizrenit, duke përmendur ngjarje si DokuFesti dhe koncertet, të cilat theksojnë gjallërinë e skenës kulturore të qytetit. Ai shprehu qëllimin për të vazhduar ndërtimin e një të ardhmeje të përbashkët, duke vënë theksin mbi bashkëpunimin përpara politikës. Në përgjigje të pyetjeve rreth komunitetit serb dhe mundësisë së kthimit të serbëve të zhvendosur, ai vuri në dukje se ndërsa ekziston një komision për kthimin e personave të zhvendosur, dëshira reale për kthim është përtej ndikimit të komunës. Megjithatë, komuna mbështet aktivisht nevojat e komunitetit serb sa herë që kjo është e mundur.

Në përfundim, Kryetari Totaj këshilloi që të përqendrohemi te brezi i ri për përmirësimin e marrëdhënieve ndëretnike dhe ndërfaqetare, duke vënë në dukje se ndërsa gjeneratat e vjetra mund të kenë paragjykimet, të rinjtë janë më të hapur dhe kanë nevojë vetëm për udhëzimin e duhur. Ai theksoi rëndësinë e shmangies së individëve problematikë në përpjekjet për të përmirësuar marrëdhëniet dhe sugjeroi se mësimi i gjuhëve të njëri-tjetrit mund të përmirësojë mirëkuptimin e ndërsjellë.

Takimi përfundoi me një vlerësim të lartë, duke përmendur që Kryetari Totaj e mori një çmim nga Komisioni Evropian si “Kryetari më Miqësor ndaj Romëve,” pas integritetit të suksesshëm të gjuhës rome si një nga gjuhët zyrtare në Komunën e Prizrenit. Ai përsëriti se ajo që shpesh konsiderohet si guxim është thjesht normalitet, duke pohuar se fati favorizon të guximshmit.

Ky takim theksoi përpjekjet dhe arritjet e vazhdueshme të Komunës së Prizrenit nën udhëheqjen e Kryetarit Totaj për krijimin e një mjedisi të respektit të ndërsjellë dhe bashkëpunimit midis komuniteteve të ndryshme.

Çështjet Kyçe nga Takimet me Udhëheqësit Fetarë

Mesazhet kyçe nga letrat e pritjeve dhe të dëshirave të adresuara për udhëheqësit fetarë ishin të përqendruara përmes vijave të avokimit të mëtutjeshëm të mirëkuptimit dhe bashkekzistencës midis komuniteteve etnike, përfshirë veprimtaritë e përbashkëta, dhe posaçërisht duke pasur parasysh shembullin pozitiv të Pejës. Propozimet kyçe të letrave janë në vijim:

Për Kishën Ortodokse Serbe Lokale:

- **Shkëmbimi Kulturor dhe Edukimi:** Letrat theksojnë rëndësinë e organizimit të ngjarjeve dhe ekspozitave kulturore për ta treguar trashëgiminë e pasur të komunitetit serb. Këto nisma synojnë forcimin e shkëmbimit kulturor dhe mirëkuptimit të ndërsjellë midis grupeve etnike të ndryshme në Kosovë, duke nënvizuar historitë e përbashkëta dhe vlerat kulturore.
- **Kohezioni i Komunitetit përmes Arteve:** Mbajtja e propozuar e ekspozitave artistike që mund të shërbejnë si platforma për artistët e prapavijave të ndryshme etnike për ta shfaqur punën e tyre njëri pranë tjetrit. Ngjarjet e tilla sugjerohen për të promovuar dialogun ndëretnik dhe për të ndërtuar ura brenda komunitetit.
- **Komunikimi dhe Bashkëpunimi i Rritur:** Avokohet për angazhim më sistematik midis Kishës Ortodokse dhe komuniteteve të tjera fetare për ta rritur dialogun ndërfaqetar. Kjo përfshin takime të rregullta dhe projekte bashkëpunuese që adresojnë çështjet e rëndomta të komunitetit dhe lartësojnë shprehjet kulturore të shumëllojshme.
- **Nismat Edukative:** Sugjerohet zhvillimi i programeve edukative që përqendrohen në historinë dhe kontributet e komunitetit serb në Kosovë. Këto programe synojnë ta

edukojnë publikun më të gjerë, dhe posaçërisht rininë, duke forcuar mirëkuptimin dhe respektimin më të madh të diversitetit kulturor.

- **Fushatat e Ndërgjegjësimit Publik:** Rekomandohet nisja e fushatave për ndërgjegjësimin publik që theksojnë shembujt pozitiv të bashkekzistencës dhe bashkëpunimit midis grupeve të ndryshme etnike dhe fetare në rajon. Këto fushata do t'i shfrytëzojnë rrëfimet dhe shembujt e bashkëpunimeve të suksesshme ndëretnike për të frymëzuar përpjekje të ngjashme anembanë të gjitha komuniteteve.

Takimi me Atin Staniša Milenković në Kishën Ortodokse Serbe të Shtërpcës, 11 nëntor 2024.

Takimi u mbajt në Kishën Ortodokse të Shtërpcës, ku Ati Milenković e pranoi ngrohtësisht delegacionin, duke i falënderuar për vizitën dhe duke shprehur vlerësimin për nismën e tyre që e synon forcimin e paqes dhe të bashkëjetesës. Dialogu filloi me një përqendrim në kontributin historik, dhe në atë në rrjedhje e sipër, të kishës për komunitetin në Shtërpcë.

Sesioni shpalosi disa çështje kritike që e ndikojnë komunitetin lokal dhe kishën, përfshirë këtu sfidat e drogave dhe të prostitucionit, të cilat Ati Milenković i përshkroi si ndikime të jashtme që paraqesin rreziqe serioze. Ai theksoi se këto çështje kërkojnë angazhim më të gjerë të komunitetit dhe nuk janë të kufizuara në këtë zonë lokale.

Gjatë të tërë takimit, Ati Milenković i nënvizoi sfidat operationale me të cilat përballet kisha, të tilla si përkrahja e pamjaftueshme komunale për shërbimet themelore si mirëmbajtja e rrugëve dhe pastrimi i borës në dimër, të cilat e ndikojnë posaçërisht qasjen në kishë dhe funksionalitetin e saj. Ai vërejti se diskutimet aktuale brenda komitetit të sigurisë në komunitet, në të cilin ai merrte pjesë, i adresojnë këto çështje në mënyrë periodike

Kisha, e themeluar në vitin 1566, qëndron si një pishtar historik në këtë zonë, tha Ati Milenković duke theksuar rëndësinë e saj jo vetëm si vend i adhurimit fetar, por edhe si vend i trashëgimisë kulturore që duhet ruajtur. Ai shprehu shqetësimet për mungesën e një sinjalistike të duhur të trafikut për rrugën për në kishë, e cila i ndikon vizitorët dhe pelegrinët që vijnë në këtë zonë, duke sugjeruar se një sinjalistikë më e mirë mund ta ndihmojë përmirësimin e qasjes në kishë dhe të vetëdijes për të.

Ati Milenković po ashtu i preku edhe çështjet më të gjera socio-politike, përfshirë edhe implikimet e politikës lokale dhe kombëtare në kohezionin e komunitetit dhe në rolin e kishës në kuadrin e kësaj strukture. Ai e kritikoi shfrytëzimin politik të tendosjeve ndëretnike dhe theksoi neutralitetin e kishës, duke u përqendruar në misionin e saj shpirtëror dhe në shërbimin komunitetit. Lidhur me këtë, ai e përkrahu Karvanin Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë.

Shoqëria civile i diskutoi përpjekjet potenciale bashkëpunuese për t'i adresuar nevojat e veçanta të nënvizuara gjatë takimit, të tilla si përmirësimi i infrastrukturës dhe rritja e shërbimeve sociale.

Në përfundim, takimi nënvizoi rëndësinë e dialogut dhe të bashkëpunimit të vazhdueshëm midis udhëheqësve fetarë dhe shoqërisë civile për ta forcuar bashkekzistencën paqësore dhe për t'i adresuar shqetësimet e ndërsjella në mënyrë efektive. Ati Milenković dhe mysafirët u pajtuan për nevojën për angazhim të vazhdueshëm dhe për përpjekje kolektive për ta siguruar mirëqenien dhe unitetin e komunitetit të Shtërpcës.

- **Nismat Edukative:** Letrat theksojnë nevojën për programet edukative që ushqejnë mirëkuptimin dhe respektimin e ndërsjellë në mesin e të rinjve të komunitetit. Kjo përfshin nisma të edukimit ndërfetar që synojnë t'i zhdukin keqkuptimet dhe të ndërtojnë ura midis grupeve të ndryshme etnike dhe fetare në Shtërpcë.
- **Ngjarjet për Kohezionin e Komunitetit:** Është një shtytje e fuqishme për organizimin e ngjarjeve në komunitet që përfshijnë anëtarët nga të gjitha prapavijat etnike dhe fetare. Këto ngjarje duhet t'i kremtojnë trashëgimitë e ndryshme kulturore dhe ta promovojnë ndjenjën e unitetit dhe të solidaritetit midis banorëve.
- **Përkrahja për Shërbimet Multilinguale:** Është theksuar rëndësia e ofrimit të shërbimeve fetare dhe informatave për komunitetin në më shumë gjuhë ashtu që të akomodohet pamja e shumëllojshme linguistike e rajonit. Kjo mund të ndihmojë për ta përmirësuar komunikimin dhe mirëkuptimin përmes segmenteve të ndryshme të komunitetit.
- **Dialogu Ndërfetar:** Letrat sugjerojnë themelimin e sesioneve të dialogut të rregullt ndërfetar që e inkurajojnë komunikimin e hapur dhe me respekt midis grupeve të ndryshme fetare. Këto dialogje synojnë t'i adresojnë çështjet e komunitetit në mënyrë bashkëpunuese dhe ta thellojnë respektimin e ndërsjellë.
- **Angazhimi i Rinisë:** Është një thirrje për nisma të projektuara në mënyrë të veçantë për t'i angazhuar të rinjtë e prapavijave të ndryshme etnike, duke i inkurajuar ata të marrin pjesë në zhvillimin e komunitetit dhe në dialogun ndërkulturor. Kjo përfshin ngjarje sportive, tryeza punuese edukative, dhe shkëmbime kulturore që mund ta ushqejnë ndjenjën e komunitetit të përbashkët dhe të bashkëpunimit.

Takimi me Imamin Kujtim ef. Polloviqin e Ferizajit, përgjegjës për Shtërpcën, 23 nëntor 2024. Takimi me Imamin Kujtim ef. Polloviqin u mbajt në fshatin Firajë, afër Shtërpcës. Takimi nënvizoi përkushtimin e përbashkët për ushqimin e harmonisë ndëretnike dhe shpalosi disa njohuri për dinamikën dhe sfidat e komunitetit.

Imami Polloviqi, që është duke shërbyer që nga zgjedhja e tij para katër vitesh, reflektoi për marrëdhëniet ndëretnike brenda komunitetit. Ai vërejtí se edhe pse kishte tendosje fillestare të pas-luftës midis shqiptarëve dhe serbëve, gjatë mandatit të tij nuk kanë ndodhur konflikte përmbajtësore. Banorët jetojnë së bashku në mënyrë paqësore, ku pengesa kryesore për një integrim më të thellë është barriera gjuhësore, meqë anëtarët e komunitetit rëndom nuk i flasin gjuhët e njëri-tjetrit.

Duke marrë pjesë në mënyrë aktive në këshillin komunal për siguri në komunitet, Imam Polloviqi rikujtoi një incident, ku prifti e kishte raportuar një vjedhje në kishë; fajtori ishte gjetur dhe ishte identifikuar si serb që përfshihej në krime të vogla, duke ilustruar që sfidat me të cilat përballen janë rëndom kriminale, dhe jo etnike.

Ai i nënvizoi shërbimet e fuqishme civile në dispozicion në komunë dhe shprehu një botëkuptim pozitiv për përpjekjet për ta ruajtur paqen dhe bashkëjetesën. Edhe përkundrejt këtyre përpjekjeve, kjo zonë përballlet me sfida demografike, ku migrimi i madh është duke zvogëluar popullatën lokale. Në fshatin e tij, tash kanë mbetur vetëm 60 shtëpi, në vendin që më parë i kishte pasur 300 shtëpi. Rënia pasqyrohet në shkollën e mesme lokale, e cila tash i ka vetëm 90 nxënës nga zona përreth, duke treguar në këtë mënyrë një trend më të gjerë të migrimit drejt qyteteve më të mëdha apo jashtë vendit.

Për më tepër, Imami e tërhoqi vëmendjen për gjendjen e rëndë të xhamisë më të vjetër të rajonit, që daton që nga shekulli 17, dhe e cila ishte në rrezik të shembjes për shkak të fondeve të pamjaftueshme për restaurimin e domosdoshëm. Kjo xhami, që është një pjesë kyçe e strukturës

historike dhe kulturore të rajonit, ka nevojë për një përkrahje urgjente për ta ruajtur strukturën dhe trashëgiminë e vet.

Takimi përfundoi me një përkushtim të përforcuar, si nga pjesëtarët e shoqërisë civile, ashtu edhe nga Imam Polloviqi, për t'i vazhduar përpjekjet bashkëpunuese për ta promovuar dialogun ndëretnik dhe kohezionin e komunitetit. Vizita jo vetëm që nënvizoi gjendjen aktuale të paqes, por po ashtu edhe nevojat aktuale dhe fushat potenciale për bashkëpunim të mëtutjeshëm për ta siguruar stabilitetin dhe rritjen e këtij komuniteti multi-etnik.

II. Përfundimet dhe Përkushtimet për Veprimet e Ardhshme

Përfundime

Këto përfundime pasqyrojnë rezultatet e takimeve në Prizren, ku ekziston një bazë e fortë për të avancuar marrëdhëniet ndër-etnike dhe për të përparuar bashkëpunimin ndër-fetar.

Marrëdhëniet Ndëretnike dhe Ndërfetare

- Prizreni shërben si model bashkëjetese, ku bashkëpunimi ndër-etnik dhe ndër-fetar konsiderohet normal më shumë se të merret si një arritje.
- Ekzistojnë marrëdhënie pozitive midis komuniteteve etnike dhe fetare, siç dëshmojnë nisma si shkëmbimi i studentëve, dialogjet ndër-fetare dhe praktikat përfshirëse fetare.
- Sfidat vazhdojnë, duke përfshirë zvogëlimin e interaksioneve ndër-fetare, keqkuptimet e nxitura nga tensionet politike dhe përfaqësimin e kufizuar të disa grupeve në qeverisje.

Angazhimi i Rinisë

- Të rinjtë përfaqësojnë grupin më të hapur dhe më adaptues për të nxitur harmoni ndër-etnike dhe ndër-fetare. Udhëheqja e duhur dhe përpjekjet edukative që synojnë brezat e rinj janë thelbësore.
- Mësimi i gjuhëve dhe shkëmbimi kulturor mund të përmirësojnë kuptimin reciprok midis të rinjve nga grupe të ndryshme.

Trashëgimia Kulturore dhe Identiteti i Komunitetit

- Vendet fetare dhe kulturore në Prizren konsiderohen thelbësore për identitetin e tij, me përpjekje të rëndësishme për ruajtjen dhe respektimin e tyre.
- Narrativat historike dhe trashëgimia kulturore duhet të kuptohen dhe ndahen më mirë për të promovuar unitet dhe respekt të ndërsjellë.

Çështjet Socio-ekonomike

- Emigrimi, veçanërisht i të rinjve, dobëson strukturat e komunitetit. Investimi ekonomik dhe krijimi i mundësive të mira punësimi janë thelbësorë për ta rikthyer këtë trend.

Bashkëpunimi Institucional

- Bashkëpunimi midis institucioneve fetare dhe autoriteteve komunale ka qenë përgjithësisht pozitiv, megjithatë marrëdhëniet e tensionuara me disa institucione qendrore tregojnë nevojën për përmirësim të komunikimit.

- Pengesat ligjore dhe administrative, si mosmarrëveshjet mbi pronat dhe njohja e ID-ve të studentëve, pengojnë përparimin në përmirësimin e bashkëpunimit. .

Angazhimet për Veprime të Mëtejshme

Këto angazhime konfirmojnë një përkushtim kolektiv për të avancuar marrëdhëniet pozitive aktuale në Prizren, të modeluara nga tradita e tij e gjatë dhe e diversifikuar, duke përfshirë shembujt nga komunat tjera në Kosovë. Duke u fokusuar në dialog, inkluzivitet dhe progres të përbashkët, takimet përfunduan me këto përkushtime.

Përmirësimi i Dialogjeve Ndërfetare dhe Ndëretnike

- Rritja e mundësive për ngjarje ndër-fetare, shkëmbime të të rinjve dhe aktivitete kulturore që nxisin mirëkuptimin dhe bashkëpunimin midis komuniteteve.
- Lehtësimi i takimeve të rregullta midis liderëve fetarë dhe qeverisë lokale për të adresuar sfidat aktuale dhe forcimin e bashkëpunimit.

Forcimi i Programave për Rini

- Zhvillimi dhe mbështetja e nismave që angazhojnë të rinjtë në aktivitete ndër-etnike dhe ndër-fetare, siç janë programet për mësimin e gjuhëve, aktivitetet sportive dhe shkëmbimet kulturore.
- Promovimi i përpjekjeve edukative që përqendrohen në respektin reciprok, bashkëjetesën dhe vlerën e diversitetit kulturor.

Ruajtja e Trashëgimisë Kulturore dhe Fetare

- Nxitja për rritje të financimeve dhe mbështetjes për mirëmbajtjen dhe restaurimin e objekteve fetare dhe kulturore.
- Organizimi i punëtorive dhe ngjarjeve komunitare për të rritur ndërgjegjësimin mbi rëndësinë historike të këtyre objekteve dhe rolin e tyre në forcimin e unitetit.

Zhvillimi Ekonomik dhe Social

- Bashkëpunimi me partnerët komunalë dhe ndërkombëtarë për të tërhequr investime në industri që krijojnë vende pune dhe mbajnë talentet e rinj.
- Angazhim për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve mbi pronat dhe përfaqësimin e drejtë të të gjitha komuniteteve në administratën lokale.

Përmirësimi i Marrëdhënieve Institucionale

- Adresimi i mosmarrëveshjeve me institucionet qendrore përmes dialogut dhe respektit të ndërsjellë, duke kërkuar kompromise që përfitojnë të gjitha palët.
- Avokimi për procese më të thjeshta dhe reforma ligjore për të zgjidhur çështje si mosmarrëveshjet mbi pronat dhe njohjen e ID-ve të studentëve në mënyrë efikase.

Promovimi i Nxitjes së Ndërveprimeve Njerëzore

- Fokusimi nga gjestet simbolike në ndërveprime domethënëse që ndërtojnë besim dhe mirëkuptim mes komuniteteve.
- Nxitja e përpjekjeve nga bazat për të krijuar marrëdhënie jashtë kuadrit institucional, duke theksuar njerëzimin dhe vlerat e përbashkëta.

Takimet në Prizren:
Kryetari i Komunës dhe Udhëheqësit Fetarë

Z. Shaqir Totaj,
Kryetari i Komunës së Prizrenit
20 dhjetor, 2024

Takimi me Z. Valon ef. Ibrahim, i
Kryetar i Bashkësisë Islame në Prizren
20 dhjetor, 2024

Takimi me Don Shan Zefi
Vikar i Dioqezës Prizren - Prishtinë
20 dhjetor, 2024

Takimi me Kryemurgun Isidor,
Kisha Ortodokse Serbe, Bogosllovia, Prizren
20 dhjetor, 2024

Letrat e Dëshirave dhe Pritjeve

Jovana Radosavljević, Ilir Deda, Dušan Radaković,
Senad Šabović, Mentor Agani dhe Zoran Savić

z. Shaqir Totaj
Kryetar i Komunës së Prizrenit

Dhjetor 2024

Jovana Radosavljević, Drejtoreshë Ekzekutive
New Social Initiative (NSI)
Mitrovica e Veriut, Kosovë

I dashur Kryetar Totaj,

Shpresoj që kjo letër t'ju gjejë mirë. Emri im është Jovana Radosavljević dhe shërbej si Drejtoreshë Ekzekutive e Nismës së Re Sociale, një OJQ me seli në Mitrovicën e Veriut, e përkushtuar ndaj pajtimit dhe forcimit të marrëdhënieve ndërmjet serbëve të Kosovës dhe shqiptarëve të Kosovës. Po ju shkruaj si pjesë e Karvanit Multietnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, për të ndarë me ju pritshmëritë dhe shpresat e mia për nxitjen e bashkëjetesës multietnike në Kosovë, veçanërisht në Prizren.

Pozita juaj si Kryetar ju vendos në një rol të veçantë dhe jetik për të formuar një komunitet mikpritës, gjithëpërfshirës dhe respektues ndaj të gjithë anëtarëve të tij. Duke u angazhuar në mënyrë aktive me qytetarët, duke dëgjuar shqetësimet e tyre dhe duke inkurajuar dialogun ndërmjet grupeve të ndryshme etnike, ju mund të ndihmoni në ndërtimin e besimit, të siguroheni që të gjithë të ndihen të dëgjuar dhe të kultivoni një ndjenjë uniteti brenda Prizrenit. Përmes udhëheqjes suaj, ju keni mundësinë të frymëzoni politika dhe iniciativa që festojnë diversitetin tonë kulturor, ndërsa promovojnë vlera të përbashkëta.

Është thelbësore që të çmojmë dallimet tona, të sigurohemi që të gjithë individët të ndihen të sigurt, të vlerësuar dhe që identiteti i tyre të respektohet dhe mbrohet. Projekte të përbashkëta komunitare, shkëmbime kulturore dhe forume të hapura për dialog mund të shërbejnë si hapa praktikë drejt një mirëkuptimi dhe bashkëpunimi më të madh. Adresimet tuaja publike dhe përpjekjet për përfshirjen e komunitetit mund të forcojnë rëndësinë e tolerancës, empatisë dhe respektit të ndërsjellë.

Duke parë përpara, vizioni im është për një Kosovë ku bashkëjetesa multietnike pranohet me gjithë zemër. Shpresoj të shoh iniciativa që theksojnë interesat tona të përbashkëta, forcojnë ndjenjën e sigurisë dhe nxjerrin në pah forcën që fitojmë duke punuar së bashku. Inkurajimi i bashkëpunimit ndëretnik, mbështetja e programeve arsimore të fokusuara në ndërgjegjësimin kulturor dhe lehtësimi i ngjarjeve të rregullta ndërkulturore do të ndihmojnë në krijimin e një mjedisi ku secili në Prizren ndihet si në shtëpi.

Në përfundim, ju inkurajoj me respekt të vazhdoni përpjekjet tuaja për të ndërtuar një komunë paqësore, tolerante dhe gjithëpërfshirëse. Udhëheqja juaj në Prizren mund të japë një shembull të fuqishëm për të tjerët, duke treguar se përmes mirëkuptimit, dialogut dhe respektit mund të vendosim themelet për një të ardhme ku të gjitha komunitetet e Kosovës të zhvillohen së bashku.

Faleminderit për kohën dhe vëmendjen tuaj.

Me respekt të sinqertë,
Jovana Radosavljević

Ilir Deda, Aktivist i Shoqërisë Civile Prishtinë, Kosovë

I dashuri Kryetar i Komunës, Totaj,

Për më shumë se dy dekada me radhë kam qenë i përfshirë dhe i angazhuar në role të ndryshme në çështjet kyçe për Kosovën dhe Ballkanin Perëndimor, përfshirë këtu edhe ruajtjen dhe përparimin e diversitetit në vendin tonë. Jam po ashtu edhe anëtar i nismës *Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë*, dhe jam duke ju shkruar në këtë cilësi.

Kjo nismë parasheh, ndër të tjera, që anëtarët e saj të shkuajnë një letër të pritjeve, të përqëndruar në pritjet e tyre për bashkëjetesën multi-etnike dhe shumëkonfesionale, të cilat janë po ashtu vlera thelbësore të vendit tonë. Edhe përkundrejt asaj që në vitet e fundit ka qenë një hendek gjithnjë e më i gjerë i mosbesimit midis komuniteteve jo-shumicë, dhe posaçërisht të komunitetit serb, me qeverinë qendrore – ka aktorë të shumtë në Kosovë që janë një shembull pozitiv gjatë kësaj periudhe, të tillë si ju dhe shumica e udhëheqësve komunalë që e kanë luajtur një rol domethënës për ta ruajtur besimin me komunitetin serb dhe me Kishën Ortodokse Serbe. Është udhëheqësia e nivelit lokal ajo e cila nuk e ka lejuar thellimin e ndarjes ndëretnike.

Nisma jonë ka mbajtur një varg takimesh në komunat e tjera – të tilla si Prishtina, Graçanica, Peja dhe Shtërpca, përfshirë edhe e udhëheqësit e Bashkësisë Islame të Kosovës, të Dioçezës Prizren-Prishtinë, dhe të Dioçezës Rashkë-Prizren, së bashku edhe me Kishën Protestante. Ne kemi parë një vullnet të mirë dhe përkrahje të jashtëzakonshme për përparimin e marrëdhënieve dhe besimit ndëretnik, përfshirë edhe respektimin e ndërsjellë ndërfetar. Do të doja ta veçoj shembullin e Kryetarit të Komunës së Pejës, Gazmend Muhaxherit, i cili e ka futur Ditën zyrtare të Tolerancës Ndëretnike që kremtohet në bazë vjetore nën ombrellën dhe financimin e komunës.

Kjo formë e demonstruar e udhëheqjes e paraqet një mundësi unike për ta shqyrtuar bashkëpunimin ndërkomunal në fushën e multi-etnicitetit, me përkrahjen e udhëheqësve fetarë. Kjo mund të përfshijë vizita të përbashkëta në qendrat apo vendbanimet komunale, veprime të përbashkëta për ta nxitur bashkëjetesën paqësore dhe mirëkuptimin më të madh, përfshirë edhe zhvillimin e projekteve të përbashkëta. Për shembull, mund të merret parasysh dhe të zhvillohet një nismë e partneriteti për zhvillim ekonomik me komunën e Shtërpcës.

Jam me një bindje të fuqishme që kultura e paqes mund të fillojë të krijohet nga niveli lokal. Lidhur me këtë, njohuritë dhe veprimet tuaja janë të një rëndësie të madhe, dhe i pres diskutimet që ne si grup do t'i kemi me ju.

Me respekt dhe vlerësim të singertë,

Ilir Deda

**Dušan Radaković, Drejtor Ekzekutiv
Qendra Avokuese për Kulturë Demokratike (ACDC)
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I dashuri Z. Totaj,

Shpresoj që kjo letër do t'ju gjejë në shëndet e disponim të mirë. Ne jemi duke i kryer planet për Karvanin Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë. Quhem Dušan Radaković, dhe jam Drejtor Ekzekutiv i Qendrës për Avokimin e Kulturës Demokratike (ACDC – Advocacy Center for Democratic Culture), dhe jam duke ju kontaktuar në kuadrin e kësaj nisme që e synon forcimin e bashkëjetesës më të fuqishme ndëretnike anembanë Kosovës.

Prizreni, si një ndër komunat e Kosovës me diversitetin më të madh, e luan një rol kryesor duke dhënë shembull të asaj se si komunitetet multi-etnike mund të jetojnë dhe të lulëzojnë së bashku. Karvani Multi-Etnik përpiket ta hetojë dhe forcojë këtë potencial duke i bërë bashkë aktorët kryesorë, të tillë si ju, për t'i ndarë pritjet, idetë dhe zgjidhjet praktike për promovimin e mirëkuptimit të ndërsjellë dhe paqes midis grupeve të ndryshme etnike.

Duke pasur parasysh pozitën unike të Prizrenit si një qendër shumë-kulturore, ne i admirojmë përpjekjet tuaja për ta promovuar transparencën dhe për ta forcuar qeverisjen e mirë në komunë. Ne jemi posaçërisht të interesuar në atë se si zhvillimet në rrjedhje e sipër të zonave ekonomike dhe në promovimin e turizmit mund t'i përfshijnë të gjitha komunitetet në Prizren. Pra, ne dojmë të dimë për:

- Çfarëdo masash specifike që administrata juaj është duke i ndërmarrë për ta promovuar shkëmbimin kulturor dhe bashkëpunimin midis komuniteteve.
- Hapat që po ndërmirren për t'i adresuar sfidat që kanë të bëjnë me edukimin në gjuhët e pakicave, ndryshimet ekonomike, dhe qasja e drejtë në shërbimet publike.
- Si e parasheh komuna forcimin e partneriteteve me organizatat e shoqërisë civile në nismat që synojnë rritjen e marrëdhënieve ndër-etnike.

Për të ardhmen, dëshiroj që trashëgimia dhe historia unike kulturore e Prizrenit si një qendër e bashkëjetesës të shërbejë si një model për komunat e tjera anembanë Kosovës. Vizioni im për të ardhmen përfshin:

- Zgjerimin e mundësive për dialog ndërkulturor përmes programeve dhe ngjarjeve të përkrahura nga komuna.
- Rritjen e përpjekjeve për zhvillim ekonomik, e që i japin përparësi mundësive përfshirëse për të gjitha grupet etnike.

A mund ta ndihmojë zyra juaj një diskutim me përfaqësuesit e të gjitha komuniteteve në Prizren për t'i grumbulluar këndvështrimet e tyre për përmirësimin e bashkëjetesës? Unë e vlerësoj thellë kontributin tuaj për forcimin e paqes dhe të përfshirjes në Kosovë. Unë jam i sigurtë që udhëheqja juaj do të vazhdojë të frymëzojë përparim në këtë rrugëtim të rëndësishëm. Pres t'i dëgjoj mendimet dhe idetë tuaja, dhe që ta kemi mundësinë të punojmë së bashku drejt vizionit tonë të përbashkët të harmonisë dhe të bashkëpunimit.

Ju faleminderit për kohën dhe për përkushtimin tuaj për këtë kauzë.

Përshëndetje të përzemërta,

Dušan Radaković

**Senad Šabović, Këshilltar i Lartë
Instituti Evropian për Paqe
Bruksel - Prishtinë**

I nderuari Kryetar i Komunës Totaj,

Quhem Senad Šabović, dhe jam duke Ju shkruar si mbështetës i projektit të quajtur Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë. Shërbej si Këshilltar i Lartë me Institutin Evropian për Paqe, me përqendrimin parësor në përkrahjen e Dialogut të ndihmuar nga BE-ja dhe në procesin e normalizimit në përgjithësi. Organizata ime është pjesë e një koalicioni të shoqërisë civile, të quajtur Alternativa Kosovare Civike (KCA – Kosovo Civic Alternative), e cila përpiqet ta japë një kontribut të prekshëm në këtë fushë. Si një ish-zyrtar i Misionit të OSCE-së në Kosovë, dhe si profesionist në demokratizim dhe në të drejtat e komunitetit, e kam përcjellur nga afër udhëheqjen tuaj në Prizren. Përpjekjet tuaja për ta ruajtur dhe lartësuar karakterin multietnik të qytetit kanë qenë shembullore.

Prizreni e mban një vend unik në strukturën e Kosovës. Historia e tij, trashëgimia e pasur kulturore, dhe popullata e shumëllojshme, atë e kanë bërë simbol të bashkekzistencës për shekuj me radhë. Ky diversitet nuk është vetëm një trashëgimi historike, por edhe një forcë bashkëkohore që duhet ta udhëheqë Kosovën si tërësi. Në këto kohë sfiduese, kur përkushtimi kushtetues i Kosovës për multietnicitetet përballet me sforcime për shkak të dialogut të bllokuar dhe dinamikës më të gjerë rajonale, Prizreni mundet dhe duhet ta udhëheqë rrugën në demonstrimin e asaj që diversiteti është themeli i përparimit, jo ndarja.

Mandati juaj si Kryetar i Komunës ka treguar një kuptim të thellë të rëndësisë së kohezionit ndëretnik dhe të qeverisjes përfshirëse. Komunitetet përplot gjallëri të shqiptarëve, boshnjakëve, turqve, romëve, serbëve e të tjerëve në Prizren shërbejnë si një testament i asaj se çfarë Kosova aspiron të jetë – një shtet mirëfilli multietnik që i vlerëson dhe mbron të gjithë qytetarët e vet në mënyrë të barabartë.

Konteksti aktual thërret për veprim të mëtutjeshëm për ta konsoliduar dhe krentuar këtë diversitet. Më lejoni t'ju sugjeroj disa ide lidhur me këtë:

1. Institucionalizimi i Krentimeve Ndëretnike: Prizreni mund ta themelojë një ngjarje apo nismë vjetore që i kushtohet krenimit të tolerancës ndëretnike, ngjashëm me Ditën e Tolerancës Ndëretnike në Pejë. Kjo mund t'i përfshijë performimet kulturore, ekspozitat artistike, dhe dialogjet publike që e nënvizojnë diversitetin e qytetit dhe e bëjnë komunitetin bashkë.
2. Promovimi i Rrëfimeve Multietnike: Publikimi i rrëfimeve të sukseshme multietnike të qytetit përmes fushatave të mediave sociale, deklaratave për shtyp, dhe vizitave në komunitete do të shërbente si një frymëzim për pjesën tjetër të Kosovës. Angazhimi në një shtrirje të tillë në gjuhët e komuniteteve mund ta përforcojë më tutje gjithëpërfshirjen.
3. Bashkëpunimi Ndër-Komunal: Nisja e projekteve të përbashkëta me komunat anëmbanë Kosovës – të tilla si ato në Graçanicë, Kamenicë, apo Mitrovicë – mund t'i forcojë marrëdhëniet ndëretnike dhe të ofrojë shembuj praktik të bashkëpunimit. Këto projekte mund të përqendrohen në rini, në kulturë, apo në zhvillim ekonomik, duke forcuar besim dhe kohezion përmes komuniteteve.
4. Zhvillimi i Politikave për Kohezion: Zhvillimi dhe promovimi i politikave komunale që synojnë në mënyrë të qartë ta forcojnë kohezionin ndëretnik – të tilla si grantet për projektet e komunitetit apo bursat shkollore për grupet e nën-përfaqësuar – do ta

rreshtoheshin me kornizën kushtetuese të Kosovës dhe do ta jepnin një shembull për komunitet e tjera.

I nderuari Kryetar i Komunës, jam i sigurtë që udhëheqja juaj në këtë aspekt mund ta krijojë një efekt të valëzimit, jo vetëm në Prizren, por edhe anembanë Kosovës. Kolegët e mi nga Instituti Evropian i Paqes, nga ky projekt, dhe nga koalicioni i KCA-së janë të gatshëm të ofrojnë një përkrahje konkrete për ju dhe ekipin tuaj në zbatimin e nismave të tilla.

Me respekt dhe vlerësim të lartë,

Senad Šabović

**Mentor Agani, Hulumtues i Lartë
Instituti Kosovar për Kërkime dhe Zhvillim të Politikave
Prishtinë, Kosovë**

I Nderuari Kryetar i Komunës, z. Totaj,

Quhem Mentor Agani, dhe jam Hulumtues i Lartë në KIPRED, Instituti Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave, si dhe Ligjerues në Kolegjin Dardania në Prishtinë. Gjatë periudhës 2003–2016 kam qenë po ashtu edhe ligjerues në Fakultetin Filozofik të Universitetit të Prishtinës. Këtë letër jam duke ju shkruar për t’i shprehur disa nga pritjet dhe dëshirat e mia lidhur me bashkëjetesën ndër-etnike në Kosovë.

Para së gjithash, shpresoj që kjo letër do t’ju gjejë në shëndet e disponim të mirë. Këtë jam duke ua shkruar në emrin tim dhe atë të KIPRED-it, si dhe të disa organizatave të tjera me të cilat e ndajmë përkushtimin e përbashkët për forcimin e respektimit dhe të mirëkuptimit të ndërsjellë midis shqiptarëve dhe serbëve në Kosovë, më përgjithësisht, dhe në komunën e Prizrenit më në veçanti.

Projekti në kuadrin e të cilit jemi duke ua dërguar këto letra, Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, e kupton rolin kyç që udhëheqësit dhe komunitetet fetare dhe komunale e luajnë në forcimin e paqes, të mirëkuptimit, dhe të pajtimit në kontekstin e Kosovës. Duke pasur parasysh këtë, do të donim t’ju propozojmë disa nisma që mund të ndërmerren së bashku nga ju, udhëheqësit e tjerë fetarë në Prizren, si dhe autoritetet komunale, organizatat e shoqërisë civile, dhe aktorët lokalë, me qëllim të promovimit të respektimit dhe bashkëpunimit midis shqiptarëve dhe serbëve. Në vijim është një listë e nismave të propozuara.

1. Programet e përbashkëta kulturore dhe edukative, të tilla si festivalet, tryezat punuese, dhe turnetë historike që nënvizojnë trashëgiminë tonë të përbashkët kulturore dhe e promovojnë respektimin e ndërsjellë. Këto mund t’i përfshijnë po ashtu edhe tryezat punuese në të cilat të rinjtë shqiptarë dhe serbë do t’i shikojnë mundësitë që një numër i tyre të fillojnë t’i mësojnë gjuhët amëtare të njëri-tjetrit.
2. Projektet për ndërtimin e komunitetit, ku shqiptarët dhe serbët do të marrin pjesë në aktivitetet si ndreqja e hapësirave publike, pastrimet e lagjeve, apo nismat humanitare që i adresojnë nevojat e përbashkëta të të gjithë qytetarëve.
3. Nismat me angazhimin e rinisë dhe ato të dialogjeve, që përfshijnë ngjarje sportive, bashkëpunime artistike, dhe forume të dialogjeve, të përpiluara për t’i fuqizuar të rinjtë për të punuar së bashku dhe për të ndërtuar marrëdhënie të qëndrueshme.

E qartë, si një nga gjërat më të rëndësishme, një nga shpresat e mia kryesore është që ta shoh vendosjen e proceseve vendim-marrëse përfshirëse. Është kyçe që të gjitha komunitetet të ndjehen të përfaqësuara dhe të dëgjura gjatë marrjes së vendimeve që i ndikojnë jetët e tyre.

Platformat për dialog me siguri se do t’u mundësojnë banorëve me prapavija të ndryshme që t’i japin këndvështrimet dhe idetë e tyre. Kjo nismë jo vetëm që do t’i fuqizonte individët, por po ashtu do ta forconte besimin dhe bashkëpunimin midis grupeve etnike.

Ne jemi të bindur që Komuna e Prizrenit mund ta luaj një rol kryesor në këto nisma duke dhënë përkrahje, duke ndihmuar dialogun, dhe duke i mbështetur projektet që nxisin bashkëzistencë paqësore. Ne jemi të gatshëm të bashkëpunojmë ngushtë me zyren tuaj dhe me institucionet e tjera lokale për t’i zhvilluar dhe jetësuar këto ide.

Do të ndjem i nderuar të takohem me ju dhe me ekipin tuaj për t’i diskutuar më tutje këto propozime dhe për të shikuar se si do të mund të punonim së bashku për të mirën e të gjithë

banorëve të Prizrenit. Ne jemi me shpresë që këto përpjekje mund t'i kontribuojnë një të ardhmeje më të bashkuar dhe më harmonike të komunës.

Ju falemnderit për kohën dhe konsideratën tuaj. Pres përgjigjen tuaj dhe mundësinë për të punuar së bashku për të mirën e komunitetit tonë.

Me respekt të thellë dhe përshëndetjet më të mira,

Mentor Agani,

**Zoran Savić, Koordinator i Projekteve
NGO AKTIV
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I dashuri Kryetar i Komunës, Shaqir Totaj,

Quhem Zoran Savić dhe jam koordinator i projekteve në organizatën joqeveritare Aktiv nga Mitrovica e Veriut. Edhe pse i lindur në Pulë të Kroacisë, unë në fakt kam jetuar në Mitrovicë për 30 vjet dhe jam i përfshirë në mënyrë aktive në jetën shoqërore në Kosovë, si përmes punës, ashtu edhe përmes jetës kulturore, meqë jam po ashtu edhe muzikant, dhe kam marrë pjesë në projekte të ndryshme ndër-etnike me muzikantë të kombësisë shqiptare.

Në të njëjtën kohë, për shumë vite me radhë kam punuar si gazetar në portalin Kosovo Sever – KosSev – dhe përmes kësaj pune jam bërë edhe më i afërt me situatën politike, të sigurisë, dhe atë fetare në Kosovë. Madje edhe sot unë bashkëpunoj me gazetarë dhe redaktorë të shumtë shqiptarë, si përmes projekteve, ashtu edhe përmes punëve që nuk janë të ndërlidhura me to.

Pozita Juaj si Kryetar i Komunës së Prizrenit mund të ndihmojë shumë në promovimin e mesazheve të paqes dhe të unitetit. Prandaj, në të ardhmen pres përkrahjen tuaj në organizimin e dialogjeve ndër-etnike dhe të projekteve të shëbimit të komunitetit që përfshijnë grupe të ndryshme etnike duke punuar bashkë.

Në këtë frymë, unë shpresoj për një të ardhme ku bashkëjetesa multi-etnike në Kosovë do të shndërrohet në normë. Unë parashoh komunitete ku dallimet etnike përvetësohen si fuqi, jo si burime të ndarjeve. Për këtë qëllim, ju mund të përqendrohemi në krijimin e programeve të qëndrueshme që edukojnë për diversitet dhe tolerancë kulturore, në përkrahjen e projekteve të përbashkëta të komunitetit, dhe në sigurimin e përfaqësimit të barabartë të të gjitha grupeve etnike në qeverisjen lokale.

Prandaj, ju inkurajoj të merrni pjesë në mënyrë aktive në krijimin e një komuniteti paqësor dhe përfshirës, duke përkrahur nismat ndër-etnike, duke avokuar për politika që garantojnë mundësi të barabarta për çdonjërin, dhe për rritjen e dialogut të hapur dhe me respektim midis grupeve të ndryshme etnike.

Këtë letër e përfundoj me një shënim shpresëdhënës, duke e paraparë një të ardhme ku përpjekjet tona të përbashkëta do ta kultivojnë një shoqëri mirëfilli harmonike dhe multi-etnike në Kosovë. Jam i sigurtë se me përkushtimin tonë të përbashkët ne mund ta arrijmë një përparim të jashtëzakonshëm drejt këtij qëllimi të çmuar.

Zoran Savić

Letrat e Dëshirave dhe Pritjeve

Jovana Radosavljević, Ilir Deda, Dušan Radaković,
Senad Šabović, Mentor Agani dhe Zoran Savić

Imam Valon ef. Ibrahim
Kryetar i Këshillit të Bashkësisë Islame në Prizren

Dhjetor 2024

Jovana Radosavljević, Drejtoreshë Ekzekutive
New Social Initiative (NSI)
Mitrovica e Veriut, Kosovë

I dashur z. Ibrahim,

Shpresoj që kjo letër t'ju gjejë me shëndet dhe humor të mirë. Emri im është Jovana Radosavljević dhe jam Drejtoreshë Ekzekutive e Nismës së Re Sociale, një OJQ me seli në Mitrovicën e Veriut e përkushtuar ndaj promovimit të pajtimit dhe mirëkuptimit ndërmjet serbëve të Kosovës dhe shqiptarëve të Kosovës. Po ju shkruaj si pjesë e Karvanit Multietnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, për të ndarë me ju pritshmëritë dhe shpresat e mia për nxitjen e bashkëjetesës multietnike në Kosovë, veçanërisht në Prizren.

Pozita juaj si Kryetar i Bashkësisë Islame në Prizren ju vendos në një rol të veçantë dhe me ndikim për të inkurajuar dialogun, empatinë dhe bashkëpunimin përtej kufijve kulturorë dhe fetarë. Duke përqafuar parimet e tolerancës dhe respektit, ju mund të ndihmoni në krijimin e një atmosfere ku njerëzit nga prejardhje të ndryshme ndihen të sigurt, të vlerësuar dhe të sigurt në identitetet e tyre. Udhëzimi dhe lidhshipi juaj kanë fuqinë të frymëzojnë anëtarët e komunitetit për të marrë pjesë në biseda dhe aktivitete që kapërcejnë ndarjet dhe forcojnë besimin e ndërsjellë.

Është thelbësore që të çmojmë diversitetin tonë dhe të kultivojmë një mjedis ku besimet, traditat dhe trashëgimia kulturore e gjithsecilit respektohen. Ju inkurajoj të mbështesni dhe të nisni dialogje ndërfaqe, projekte të përbashkëta në shërbim të komunitetit dhe shkëmbime kulturore që sjellin së bashku individë nga grupe të ndryshme etnike. Përpjekje të tilla mund të nxjerrin në pah vlerat tona të përbashkëta, të tregojnë rëndësinë e bashkëpunimit dhe të hapin rrugën për një Prizren paqësor dhe gjithëpërfshirës.

Duke parë drejt së ardhmes, vizioni im është për një Kosovë ku bashkëjetesa multietnike festohet dhe ku dallimet kuptohen si pasuri dhe jo si pengesa. Me lidhshipin tuaj, Bashkësia Islame në Prizren mund të luajë një rol jetik në formësimin e një shoqërie më harmonike, tolerante dhe kohezive. Përmes angazhimit të vazhdueshëm, ngjarjeve ndërkulturore dhe theksimit të dhembshurisë në fjalimet tuaja publike, ju mund të ndihmoni që të gjithë në Prizren të ndihen si në shtëpi.

Në përfundim, ju inkurajoj me respekt të vazhdoni përpjekjet tuaja për të ndërtuar një komunitet paqësor, gjithëpërfshirës dhe mirëkuptues. Përkushtimi juaj i palëkundur për të promovuar respektin dhe unitetin mund të japë një shembull të fuqishëm për të tjerët, duke kontribuar në një të ardhme ku të gjitha komunitetet e Kosovës bashkëjetojnë në harmoni dhe me respekt të ndërsjellë.

Faleminderit për kohën dhe vëmendjen tuaj.

Me respekt të sinqertë,
Jovana Radosavljević

**Ilir Deda, Aktivist i Shoqërisë Civile
Prishtinë, Kosovë**

I nderuari Imam Ibrahim,

Për më shumë se dy dekada me radhë, unë kam qenë i përfshirë dhe i angazhuar në role të ndryshme në çështjet kyçe për Kosovën dhe Ballkanin Perëndimor, përfshirë këtu edhe ruajtjen dhe përparimin e diversitetit në vendin tonë. Jam po ashtu edhe anëtar i nismës *Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë*, dhe jam duke ju shkruar në këtë cilësi.

Kjo nismë parasheh, ndër të tjera, që anëtarët e saj të shkruajnë një letër, të përqëndruar në pritjet e tyre për bashkëjetesën multietnike dhe multikonfesionale, të cilat janë po ashtu vlerat më thelbësore të vendit tonë. Në forumet e ndryshme të deritashme të dialogut, të bashkëpunimit dhe të shkëmbimeve ndërfaqetare Bashkësia Islame e Kosovës e ka pasur një rol qendror, dhe do të doja ta theksoj vlerësimin e thellë për të tërë angazhimin e saj pozitiv të bërë deri më tash.

Një kontribut më i madh i ndjenjës së përbashkët të multi-etnicitetit dhe tolerancës është i një rëndësie të madhe, dhe posaçërisht në Prizren ku janë të përqëndruara disa nga vendet e trashëgimive më të vlerësuara fetare. Ne në këtë nismë besojmë se multi-etniciteti, toleranca dhe mirëkuptimi më i madh duhet të theksohen si vlera në çdo rast.

Dialogu ndërfaqetar dhe mirëkuptimi më i madh janë një formë moderne që synon ta avancojë bashkëjetesën dhe harmoninë ndërfaqetare. Edhe pse jetojmë në një kohë kur harmonia nuk vlerësohet kushedi se sa, unë besoj se Kosova, për shkak të historisë së saj unike, mund ta vendosë dialogun ndërfaqetar në nivelin lokal komunal, dhe të fillojë me krijimin e kulturës së paqes. Ky forum do ta çonte përpara mirëkuptimin e ndërsjellë midis udhëheqësve fetarë lokal, përfshirë këtu edhe mirëkuptimin e autoriteteve lokale komunale. Ky po ashtu do të shërbente si një forum për t'i diskutuar dhe adresuar nevojat përkatëse të çdonjërit nga komunitetet fetare.

Jam me një besim të fuqishëm se veprat tona tash do ta përcaktojnë dhe ndërtojnë të ardhmen e harmonisë, të respektimit të ndërsjellë dhe të mirëkuptimit.

Me respekt të sinqertë,

Ilir Deda

**Dušan Radaković, Drejtor Ekzekutiv
Qendra Avokuese për Kulturë Demokratike (ACDC)
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I dashuri Z. Ibrahim,imi,

Shpresoj që kjo letër do t'ju gjejë mirë. Më lejoni, ju lutem, t'ju qasem ndërkohë që jemi duke i koordinuar përpjekjet për Karvanin Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkekzistencë. Quhem Dušan Radaković, dhe shërbej si Drejtor Ekzekutiv i Qendrës Avokuese për Kulturë Demokratike (ACDC – Advocacy Center for Democratic Culture). Është kënaqësi për mua t'ju drejtohem në këtë nismë që e synon forcimin e harmonisë dhe mirëkuptimit ndëretnik anembanë Kosovës.

Qyteti i Prizrenit, me mvshjen e vet të pasur të kulturave e të besimeve, ka qëndruar për një kohë të gjatë si simbol i bashkekzistencës dhe unitetit. Si një udhëheqës i shquar në Bashkësinë Islame të Prizrenit, zëri dhe udhëzimi juaj janë instrumentalë për forcimin e respektimit dhe bashkëpunimit të ndërsjellë midis grupeve të ndryshme fetare dhe etnike në këtë komunë historike.

Sa i përket pritjeve të mia për bashkëjetesë, institucionet fetare dhe udhëheqësit e tyre e kanë një aftësi unike dhe të thellë për t'i tejkaluar ndarjet dhe për t'i shtuar vlerat e përbashkëta të paqes dhe të tolerancës. Duke pasur parasysh këtë, do të doja t'ju pyes:

Si e shihni rolin e Bashkësisë Islame në promovimin e dialogut ndërjetar në Prizren?

- A mund t'i ndani me ne shembujt e nismave dhe programeve të kohëve të fundit që janë udhëhequr nga komuniteti juaj e që i kanë bërë bashkë njerëzit e prapavijave të ndryshme?
- Çfarë mundësish shihni për bashkëpunim më të madh midis udhëheqësve fetarë dhe autoriteteve komunale për t'i shtuar marrëdhëniet multi-etnike në Prizren?

Si dikush që i është përkushtuar përparimit të paqes dhe unitetit, unë shpresoj për një të ardhme ku:

- Organizatat e mbështetura në besim do të punojnë në harmoni për të nisur ngjarje dhe shkëmbime të rregullta ndërjetare.
- Programet që merren me edukimin dhe angazhimet e rinisë i nënvizojnë vlerat e përbashkëta midis komuniteteve.

Prandaj, ju inkurajoj ta merrni në konsideratë organizimin dhe mbajtjen e përbashkët të sesioneve të dialogut në kuadrin e strukturës së Karvanit. Këto sesione mund të përqendrohen në themelet shpirtërore dhe morale të bashkekzistencës, dhe mund të jenë të hapura për udhëheqësit dhe anëtarët e të gjitha besimeve në Prizren.

Udhëheqësia dhe përkushtimi juaj për mirëqenien e komunitetit janë shumë të çmuara, dhe pres të dëgjoj mendimet tuaja për atë se si mund të punojmë së bashku për ta arritur vizionin e përbashkët të paqes dhe bashkëjetesës. Ju faleminderit për kohën dhe përkushtimin tuaj për këtë çështje të rëndësishme.

Përshëndetje të përzemërta,

Dušan Radaković

**Senad Šabović, Këshilltar i Lartë
Instituti Evropian për Paqe
Bruksel – Prishtinë**

I nderuari Valon ef. Ibrahim, i

Qhem Senad Šabović, dhe jam duke ju shkruar si mbështetës i projektit të quajtur *Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë*. Punoj si Këshilltar i Lartë me Institutin Evropian për Paqe, me përqendrimin parësor në përkrahjen e Dialogut të ndihmuar nga BE-ja dhe në procesin e normalizimit në përgjithësi. Organizata ime është pjesë e një koalicioni të shoqërisë civile, të quajtur Alternativa Kosovare Civike (KCA – Kosovo Civic Alternative), e cila përpiqet ta japë një kontribut të prekshëm në këtë fushë.

Prizreni është i njohur për diversitetin e vet unik dhe trashëgiminë e vet të pasur kulturore, ku komunitetet e ndryshme kanë bashkëzistuar me shekuj. Kjo qytetin e bën pishtar të harmonisë ndërfaqetare dhe një shembull kritik të asaj se si institucionet fetare mund t'i kontribuojnë kohezionit multi-etnik dhe multikulturor. Do të doja ta shfrytëzoj këtë mundësi për ta lavdëruar Bashkësinë Islame të Kosovës dhe udhëheqjen tuaj për përpjekjet tuaja për ta promovuar mirëkuptimin dhe tolerancën, si brenda bashkësisë myslimane, ashtu edhe në strukturën më të gjerë ndërfaqetare.

Në klimën e tashme, me tendosjet në rritje dhe me procesin e ngujuar të normalizimit, roli i komuniteteve fetare në forcimin e dialogut dhe të paqes është më jetik se kurrë. Si një udhëheqës i respektuar, kontributi juaj mund t'i forcojë këto përpjekje dhe t'i rikonfirmojë parimet e respektimit të ndërsjellë dhe të bashkëpunimit, e që janë në themel të karakterit multi-etnik të Kosovës.

Do të doja t'i propozoj disa sugjerime që nga ky aspekt mund të mbindërtohen në punën tuaj edhe ashtu të shkëlqyer.

1. Themelimi i një Këshilli Lokal Ndërfetar: Prizreni, me pasurinë e vet historike dhe kulturore, është një vend-pilot i përsosur për një këshill ndërfetar. Një këshill i këtillë mund të shërbejë si një platformë për udhëheqësit fetarë për të bashkëpunuar rreth çështjeve të interesit të përbashkët, përfshirë mbrojtjen dhe rehabilitimin e monumenteve fetare dhe kulturore. Kjo nismë do ta demonstronte unitetin në ruajtjen e trashëgimisë së përbashkët për të gjitha komunitetet.
2. Përfshirja e Mesazheve të Diversitetit në Praktikën Fetare: Inkurajimi i respektimit të diversitetit etnik dhe fetar përmes predikimeve të Xhumasë, si dhe i nismave për shtrirjen në komunitet, do të jetë një mëyrë e fuqishme për ta angazhuar kongregacionin tuaj dhe për ta promovuar tolerancën.
3. Veprimet e Përbashkëta me Udhëheqësit Fetarë dhe ata të Komunitetit: Nisja e vizitave të përbashkëta me udhëheqësit e komuniteteve të tjera fetare në lagjet multi-etnike, vendndodhjet kulturore, dhe qendrat e komunitetit, mund ta simbolizojë unitetin dhe të frymëzojë veprime të ngjashme anembanë Kosovës.
4. Promovimi i Dialogut Ndërfetar në Mediat Sociale: Theksimi i vlerave të përbashkëta dhe përhapja e mesazheve të paqes dhe të mirëkuptimit përmes platformave të mediave sociale mund ta amplifikojë shtrirjen e nismave tuaja dhe t'i angazhojë gjeneratat e reja.
5. Programet Edukative për Tolerancën: Bashkëpunimi me shkollat, organizatat kulturore, dhe grupet e të rinjve për të dhënë sesione edukative për rëndësinë e diversitetit fetar dhe etnik mund ta ndërtojë kohezionin afatgjatë shoqëror.

Udhëheqja e juaj, dhe përkushtimi i Bashkësisë Islame për dialogun ndërfaqetor janë vendimtare jo vetëm për Prizrenin, por edhe për Kosovën si të tërë. Këto përpjekje jo vetëm që e mbrojnë trashëgiminë e pasur të këtij rajoni, por po ashtu e dërgojnë një mesazh të fuqishëm që Prizreni qëndron si një model për unitetin dhe bashkekzistencën në një kohë të sfidave.

I nderuari Imam Valon ef. Ibrahim, jini të sigurtë se kolegët e mi nga Instituti Evropian i Paqes, nga ky projekt, si dhe nga koalicioni i përmendur i KCA-së, do të jenë të gatshëm që me kënaqësi t'ju ofrojnë përkrahje konkrete për zbatimin e sugjerimeve të dhëna këtu, si dhe të çfarëdo qoftë nisme që ju e parashihni për forcimin e mëtutjeshëm të tolerancës dhe mirëkuptimit në shoqërinë tonë.

Me respekt dhe vlerësim të lartë,

Senad Šabović

**Mentor Agani, Hulumtues i Lartë
Instituti Kosovar për Kërkime dhe Zhvillim të Politikave
Prishtinë, Kosovë**

I Nderuari Imam, Valon Efendi Ibrahim,imi,

Qudem Mentor Agani, dhe jam Hulumtues i Lartë në KIPRED, Instituti Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave, si dhe Ligjerues në Kolegjin Dardania në Prishtinë. Gjatë periudhës 2003–2016 kam qenë po ashtu edhe ligjerues në Fakultetin Filozofik të Universitetit të Prishtinës. Këtë letër jam duke ju shkruar për t’i shprehur disa nga pritjet dhe dëshirat e mia lidhur me bashkëjetesën ndër-etnike në Kosovë.

Para së gjithash, shpresoj që kjo letër do t’ju gjejë në shëndet e disponim të mirë. Këtë jam duke ua shkruar në emrin tim dhe atë të KIPRED-it, si dhe të disa organizatave të tjera me të cilat e ndajmë përkushtimin e përbashkët për forcimin e respektimit dhe të mirëkuptimit të ndërsjellë midis shqiptarëve dhe serbëve në Kosovë, më përgjithësisht, dhe në komunën e Prizrenit më në veçanti.

Projekti në kuadrin e të cilit jemi duke ua dërguar këto letra, *Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë*, e kupton rolin kyç që udhëheqësit dhe komunitetet fetare dhe komunale e luajnë në forcimin e paqes, të mirëkuptimit, dhe të pajtimit në kontekstin e Kosovës. Duke pasur parasysh këtë, do të donim t’ju propozojmë disa nisma që mund të ndërmerren së bashku nga ju, udhëheqësit e tjerë fetarë në Prizren, si dhe autoritetet komunale, organizatat e shoqërisë civile, dhe aktorët lokalë, me qëllim të promovimit të respektimit dhe bashkëpunimit midis shqiptarëve dhe serbëve. Në vijim është një listë e nismave të propozuara.

1. Dialogjet Ndërfetare dhe Diskutimet Publike: Organizimi i dialogjeve të rregullta ndërfetare ku udhëheqësit e komuniteteve fetare islamike, katolike dhe ortodokse mund të angazhohen në diskutime të hapura dhe konstruktive për vlerat e përbashkëta, për mençurinë shpirtërore, dhe për atë se si besimi mund të jetë urë drejt paqes.
2. Projektet e Përbashkëta të Bamirësisë dhe të Shërbimit ndaj Komunitetit: Bërja bashkë e shqiptarëve dhe serbëve të prapavijave të ndryshme fetare për të punuar në nismat bamirëse nga të cilat përfiton komuniteti më i gjerë – të tilla si përkrahja e familjeve të cënueshme, përmirësimi i hapësirave publike, ofrimi i ndihmës humanitare, e kështu me radhë.
3. Programet e Angazhimit të Rinisë dhe të Familjes: Krijimi i mundësive për të rinjtë dhe për familjet e të gjitha prapavijave për të marrë pjesë në tryeza të përbashkëta të rrumbullakëta, në shkëmbimet kulturore, dhe në aktivitete sportive. Këtu, udhëheqësit fetarë mund ta luajnë një rol domethënës në trajtësimin e programeve dhe në ofrimin e udhëzimit dhe të mbështetjes morale.
4. Kremtimet Publike Ndërfetare dhe Ngjarjet Kulturore: Organizimi i takimeve apo ngjarjeve të përbashkëta për kremtimin e diversitetit kulturor dhe fetar të Prizrenit, ku anëtarët e komunitetit mund të mësojnë për traditat e njëri-tjetrit dhe t’i çmojnë ato. Ngjarjet e tilla, të mbështetura dhe përkrahura nga udhëheqësit fetarë mund t’i përfshijnë tubimet punuese në të cilat të rinjtë shqiptarë dhe serbë do t’i diskutonin mundësitë që një numër i tyre të fillojnë t’i mësojnë gjuhët amëtare të njëri-tjetrit.
5. Deklarimet dhe Apelet e Përbashkëta për Paqe: Një apel i bashkuar për paqe dhe pajtim nga të gjithë udhëheqësit fetarë në Prizren mund ta ketë një ndikim të thellë në komunitet. Duke lëshuar deklarata të përbashkëta apo duke marrë pjesë në lutjet apo reflektimet e përbashkëta publike, udhëheqësit fetarë mund ta japin një shembull të fuqishëm, duke i

inkurajuar të gjithë qytetarët për ta përqaftuar tolerancën, respektimin, dhe bashkëpunimin si elemente thelbësore të jetëve të tyre të përditshme.

Ne besojmë se, përmes bashkëpunimit me Bashkësinë Islame, me Kishën Katolike dhe atë Ortodokse, si dhe me autoritetet komunale, shoqërinë civile dhe aktorët lokalë, këto nisma mund ta sjellin një ndryshim konkret në përmirësimin e marrëdhënieve midis shqiptarëve dhe serbëve. Udhëheqja juaj si Kreu i Bashkësisë Islame do të ishte thelbësore në udhëzimin dhe promovimin e këtyre përpjekjeve.

Do të jem i nderuar të takohem me ju për t'i diskutuar më tutje këto ide dhe për të shqyrtuar si mund të punojmë së bashku për t'i jetësuar ato, si dhe për të shikuar për të tjera. Jemi përplot dëshirë që t'i kontribuojmë ndërtimit të një të ardhmeje më paqësore dhe më harmonike për të gjithë njerëzit e Prizrenit, pavarësisht nga prapavija e tyre etnike dhe fetare.

Ju faleminderit për kohën dhe konsideratën tuaj. Pres të dëgjoj nga ju dhe ta kem mundësinë të bashkëpunojmë për këto nisma të rëndësishme.

Me respekt të thellë dhe përshëndetje të përzemërta,

Mentor Agani

**Zoran Savić, Koordinator i Projekteve
NGO AKTIV
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I dashuri Valon ef. Ibrahim, i,

Quhem Zoran Savić dhe jam koordinator i projekteve në organizatën joqeveritare Aktiv nga Mitrovica e Veriut. Edhe pse i lindur në Pulë të Kroacisë, unë në fakt kam jetuar në Mitrovicë për 30 vjet dhe jam i përfshirë në mënyrë aktive në jetën shoqërore në Kosovë, si përmes punës, ashtu edhe përmes jetës kulturore, meqë jam po ashtu edhe muzikant, dhe kam marrë pjesë në projekte të ndryshme ndëretnike me muzikantë të kombësisë shqiptare.

Në të njëjtën kohë, për shumë vite me radhë kam punuar si gazetar në portalin Kosovo Sever – KosSev – dhe përmes kësaj punë jam bërë edhe më i afërt me situatën politike, të sigurisë, dhe atë fetare në Kosovë. Madje edhe sot unë bashkëpunoj me gazetarë dhe redaktorë të shumtë shqiptarë, si përmes projekteve, ashtu edhe përmes punëve që nuk janë të ndërlidhura me to.

Meqë jeni Kreu i Bashkësisë Islame të Prizrenit, ju në një masë të madhe mund ta promovoni harmoninë ndëretnike. Inkurajimi i dialogut dhe i bashkëpunimit midis grupeve të ndryshme fetare dhe etnike mund ta ndihmojë tejkalimin e ndasive. Ju nxis që t'i përkrahni programet e komunitetit dhe projektet e shërbimeve të përbashkëta që i bëjnë bashkë njerëzit me prapavija të ndryshme. Predikimet dhe adresimet tuaja publike mund ta theksojnë unitetin, tolerancën, dhe respektimin e të gjithëve. Prandaj, në të ardhmen e pres përkrahjen tuaj për organizimin e dialogjeve ndëretnike dhe të projekteve për shërbim të komunitetit që përfshijnë grupe të ndryshme fetare duke punuar së bashku.

Në këtë frymë, unë shpresoj për një të ardhme ku bashkëjetesa multietnike dhe multifetare në Kosovë do të shndërrohen në normë. Unë parashoh komunitete ku dallimet fetare përvetësohen si fuqi, në vend se si burime të ndarjeve. Për këtë qëllim, ju mund të përqendroheshi në krijimin e programeve të qëndrueshme që edukojnë për diversitet dhe tolerancë fetare, në përkrahjen e projekteve të përbashkëta të komunitetit, dhe në sigurimin e përfaqësimit të barabartë të të gjitha grupeve fetare në qeverisjen lokale.

Këtë letër e përfundoj me një shënim shpresëdhënës, duke e paraparë një të ardhme ku përpjekjet tona të bashkuara do ta kultivojnë një shoqëri mirëfilli harmonike dhe multietnike në Kosovë. Jam i sigurtë se me përkushtimin tonë të përbashkët ne mund ta arrijmë një përparim të jashtëzakonshëm drejt këtij qëllimi të çmuar.

Ju faleminderit për kohën dhe konsideratën tuaj.

Zoran Savić

Letrat e Dëshirave dhe Pritjeve

Jovana Radosavljević, Ilir Deda, Dušan Radaković,
Senad Šabović, Mentor Agani dhe Zoran Savić

Don Shan Zefi
Vikari i Dioqezës Prizren-Prishtinë
Prizren

Dhjetor 2024

Jovana Radosavljević, Drejtoreshë Ekzekutive
New Social Initiative (NSI)
Mitrovica e Veriut, Kosovë

I Përnderuari Don Zefi,

Shpresoj që kjo letër t'ju gjejë mirë. Emri im është Jovana Radosavljević dhe jam Drejtoreshë Ekzekutive e Nismës së Re Sociale, një OJQ me seli në Mitrovicën e Veriut, e përkushtuar ndaj nxitjes së pajtimit dhe mirëkuptimit ndërmjet serbëve të Kosovës dhe shqiptarëve të Kosovës. Po ju shkruaj si pjesë e Karvanit Multietnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, për të ndarë me ju pritshmëritë dhe shpresat e mia për forcimin e bashkëjetesës multietnike në Kosovë, veçanërisht në zonën Prizren-Prishtinë.

Roli juaj si famullitar i Dioqezës Katolike ju vendos në një pozitë të madhe ndikimi dhe përgjegjësie. Duke inkurajuar dialogun, mirëkuptimin dhe respektin ndërmjet njerëzve me prejardhje të ndryshme etnike dhe fetare, ju mund të ndihmoni në krijimin e një komuniteti ku të gjithë ndihen të sigurt, të vlerësuar dhe të sigurt në identitetin e tyre. Udhëheqja juaj shpirtërore mund të frymëzojë dhembshuri, empati dhe hapje, duke i udhëzuar individët të njohin dhe vlerësojnë pasurinë e shoqërisë sonë të larmishme.

Është thelbësore që të çmojmë dallimet tona duke siguruar njëkohësisht që dinjteti dhe identiteti i çdo individi të mbrohen. Mbështetja e tubimeve ndërfaqetare, nismave të përbashkëta komunitare dhe shkëmbimeve kulturore mund të kontribuojnë në shembjen e barrierave dhe ndërtimin e besimit. Përmes këtyre përpjekjeve, Dioqeza Katolike mund të theksojë vlerat e përbashkëta, si dashuria për të afërmin, solidariteti dhe bashkëpunimi, që kapërcejnë dallimet tona.

Duke parë përpara, vizioni im është për një Kosovë ku bashkëjetesa multietnike jo vetëm që është e mundur, por shndërrohet në një burim force kolektive. Shpresoj të shoh përpjekje të vazhdueshme për të nxitur mirëkuptimin dhe unitetin përmes ngjarjeve gjithëpërfshirëse, programeve arsimore dhe projekteve të përbashkëta komunitare. Duke kultivuar një mjedis të bazuar në tolerancë dhe respekt, ne mund të sigurojmë që të gjithë të ndihen si në shtëpi, pavarësisht prejardhjes së tyre.

Në përfundim, ju inkurajoj me respekt të vazhdoni përpjekjet tuaja për të udhëhequr komunitetin tuaj drejt një harmonie dhe respekti të ndërsjellë më të madh. Udhëheqja dhe përkushtimi juaj mund të japin një shembull se si besimi dhe vullneti i mirë mund të na afrojnë më shumë, duke hapur rrugën për një të ardhme paqësore dhe gjithëpërfshirëse për të gjithë njerëzit e Kosovës.

Faleminderit për kohën dhe vëmendjen tuaj.

Me respekt të sinqertë,
Jovana Radosavljević

**Ilir Deda, Aktivist i Shoqërisë Civile
Prishtinë, Kosovë**

I Nderuari Don Shan Zefi,

Për më shumë se dy dekada me radhë kam qenë i përfshirë dhe i angazhuar në role të ndryshme në çështjet kyçe për Kosovën dhe Ballkanin Perëndimor, përfshirë këtu edhe ruajtjen dhe përparimin e diversitetit në vendin tonë. Jam po ashtu edhe anëtar i nismës Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, dhe jam duke ju shkruar në këtë cilësi.

Kjo nismë parasheh, ndër të tjera, që anëtarët e saj të shkuajnë nga një letër, të përqëndruar në dëshirat dhe pritjet e tyre për bashkëjetesën multietnike dhe shumëkonfesionale, të cilat janë po ashtu vlera thelbësore të vendit tonë. Kisha Katolike e ka një rol të rëndësishëm, dhe do të doja ta theksoj vlerësimin e thellë për tërë angazhimin e saj pozitiv të bërë deri më tash në forumet e ndryshme të dialogut, të bashkëpunimit dhe të shkëmbimeve ndërfaqetare.

Një kontribut më i madh për ndjenjën e përbashkët të multietnicitetit dhe tolerancës është i një rëndësie të madhe, dhe posaçërisht në Prizren ku janë të përqëndruara disa nga vendet e trashëgimive më të vlerësuara fetare. Ne në këtë nismë besojmë se multietniciteti, toleranca dhe mirëkuptimi më i madh duhet të theksohen si vlera në çdo rast.

Dialogu ndërfaqetar dhe mirëkuptimi më i madh janë një formë moderne që synon ta avancojë bashkëjetesën dhe harmoninë ndërfaqetare. Edhe pse jetojmë në një kohë kur harmonia nuk vlerësohet kushedi se sa, unë besoj se Kosova, për shkak të historisë së saj unike, mund ta vendosë dialogun ndërfaqetar në nivelin lokal komunal, ashtu që aty të fillojë me krijimin e kulturës së paqes. Ky forum do ta çonte përpara mirëkuptimin e ndërsjellë midis udhëheqësve fetarë lokal, përfshirë këtu edhe mirëkuptimin e autoriteteve lokale komunale. Ky po ashtu do të shërbente si një forum për t'i diskutuar dhe adresuar nevojat përkatëse të çdonjërit nga komunitetet fetare.

Jam me një besim të fuqishëm se veprat tona tash do ta përcaktojnë dhe ndërtojnë të ardhmen e harmonisë, të respektimit të ndërsjellë dhe të mirëkuptimit.

Me respekt të sinqertë,

Ilir Deda

**Dušan Radaković, Drejtor Ekzekutiv
Qendra Avokuese për Kulturë Demokratike (ACDC)
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I Përnderuari, Don Shan Zefi,

Shpresoj që kjo letër do t'ju gjejë mirë. Ne jemi duke i koordinuar përpjekjet tona në Karvanin Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë. Unë quhem Dušan Radaković, dhe jam Drejtor Ekzekutiv i Qendrës për Avokim të Kulturës Demokratike (ACDC – Advocacy Center for Democratic Culture). Jam duke ju shkruar me një respekt dhe admirim të thellë për udhëheqjen tuaj të Dioçezës Katolike për t'ju ftuar për pjesëmarrjen e përbashkët dhe për t'i ndarë bashkarisht aspiratat tona për forcimin e harmonisë midis komuniteteve në Kosovë.

Roli juaj si Famullitar i Dioçezës është instrumental në udhëheqjen e besimtarëve dhe në shërbimin e saj si një urë midis komuniteteve të ndryshme. Përkushtimi i qëndrueshëm i Kishës për paqe dhe pajtim është një frymëzim për të gjithë ne, dhe posaçërisht në rajonet që historikisht janë me aq diversitet si Prizreni dhe Prishtina.

Si një udhëheqës shpirtëror kyç, njohuritë dhe veprimet tuaja mund të ndikojnë në një masë domethënëse në mirëkuptimin ndërfaqetor dhe ndëretnik. Me këtë ndër mend, do të doja të di:

- Si angazhohet aktualisht Dioçeza me komunitetet e tjera të besimit për ta promovuar respektimin dhe mirëkuptimin e ndërsjellë.
- Çfarë nismash apo programesh besoni se mund të zhvillohen më tutje për ta thelluar bashkëpunimin midis komuniteteve në Prizren dhe Prishtinë?
- Në çfarë mënyrash mësimet e Kishës Katolike për dashurinë dhe paqen mund të frymëzojnë veprime praktike drejt unitetit në Kosovë?

Sa i përket dëshirave të mia për të ardhmen, ato përfshijnë:

- Dialogun e fuqizuar ndërfaqetor dhe nismat e përbashkëta midis Kishës Katolike, komuniteteve të tjera fetare, dhe autoriteteve lokale.
- Programet edukative dhe kulturore që i bëjnë bashkë të rinjtë e prapavijave të ndryshme ashtu që ata të mësojnë së bashku për vlerat dhe historitë e përbashkëta.
- Që Dioçeza Katolike të vazhdojë të udhëheqë përmes shembullit në forcimin e paqes, në dashamirësi dhe në solidaritet në Kosovë.

Ne do të ndjehemi të nderuar nëse do ta kemi pjesëmarrjen tuaj aktive në Karvanin Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë. Zëri dhe udhëheqja juaj janë jetikë për përpjekjet tona për të ndërtuar ura midis komuniteteve. Pos kësaj, ne do ta mirëprisnim mundësinë për ta organizuar një ngjarje të përbashkët me Dioçezën për t'i kremtuar vlerat e përbashkëta që na bashkojnë.

Puna juaj si Famullitar i Dioçezës Katolike vlerësohet thellësisht, dhe unë besoj që së bashku ne mund të kontribuojmë për një të ardhme më paqësore dhe më përfshirëse për Kosovën. Ju faleminderit për shqyrtimin e kësaj ftese, dhe pres t'i dëgjoj mendimet tuaja për atë se si mund të bashkëpunojmë për t'i përmbushur këto qëllime të rëndësishme.

Me respekt të lartë dhe përshëndetje të përzemërta,

Dušan Radaković

**Senad Šabović, Këshilltar i Lartë
Instituti Evropian për Paqe
Bruksel – Prishtinë**

I Nderuari Don Shan Zefi,

Quhem Senad Šabović, dhe jam duke Ju shkruar si mbështetës i projektit të quajtur Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë. Shërbej si Këshilltar i Lartë me Institutin Evropian për Paqe, me përqendrimin parësor në përkrahjen e Dialogut të ndihmuar nga BE-ja dhe në procesin e normalizimit në përgjithësi. Organizata ime është pjesë e një koalicioni të shoqërisë civile, të quajtur Alternativa Kosovare Civike (KCA – Kosovo Civic Alternative), e cila përpiqet ta japë një kontribut të prekshëm për forcimin e mirëkuptimit dhe bashkëpunimit ndëretnik në Kosovë.

Prizreni e mban një vend unik dhe kritik në identitetin e Kosovës si kryeqytet i diversitetit në vend. Historia e tij rrënjësor thellë e bashkekzistencës midis komuniteteve të ndryshme etnike dhe fetare atë e bën frymëzim dhe model për rajonet e tjera. Lidhur me këtë, Dioçeza Katolike, nën udhëheqjen tuaj, ka qenë shembullore në promovimin e vlerave të tolerancës, mirëkuptimit, dhe unitetit. Unë e lavdëroj angazhimin tuaj në dialogun ndërfetar dhe përpjekjet tuaja për t'i tejkaluar ndasitë përmes bashkëpunimit me udhëheqësit e feve të tjera.

Megjithatë, ashtu siç ju jeni të vetëdijshëm, Kosova është duke u përballur me sfida gjithnjë e më të mëdha ndaj përkushtimit të saj kushtetues ndaj multietnicitetit. Kjo e bën gjithnjë e më urgjente për institucionet fetare dhe udhëheqësit e tyre që t'i rikonfirmojnë dhe forcojnë në mënyrë aktive këto parime. Në këtë kontekst, do të doja t'i propozoj disa sugjerime që mund të mbivendosen në kontributet e rëndësishme të Kishës Katolike në këtë fushë.

1. Formimi i një Këshilli Lokal Ndërfetar: Diversiteti përplot gjallëri i Prizrenit atë e bën një vend ideal për ta nisur një këshill që i bën bashkë udhëheqësit e feve të ndryshme. Ky organ mund t'i këshillojë institucionet lokale dhe kombëtare, si dhe donatorët ndërkombëtarë, për ruajtjen e vendeve të trashëgimisë fetare dhe kulturore, dhe ky mund të veprojë si një platformë për nismat bashkëpunuese ndërfetare.
2. Promovimi i Mesazheve të Paqes dhe Bashkekzistencës: Theksimi i mësimëve të dashurisë, dhembshurisë dhe mirëkuptimit, të Biblës së Shenjtë, në predikimet tuaja dhe në angazhimet tuaja në komunitet, më tutje mund t'i frymëzojë besimtarët që ta përqafojnë diversitetin dhe unitetin.
3. Vizitat e Përbashkëta Fetare dhe të Komunitetit: Vizitat bashkëpunuese me udhëheqësit e institucioneve të tjera fetare në lagjet multietnike, në vendet kulturore, dhe në qendrat e komuniteteve, mund të jetë një demonstrim i qartë dhe i fuqishëm i solidaritetit dhe përkushtimit të përbashkët ndaj paqes.
4. Shtrirja përmes Mediave: Shfrytëzimi i mediave sociale dhe i kanaleve të tjera komunikuese për t'i shpërndarë nismat dhe mesazhet ndërfetare të unitetit të Dioçezës mund t'i shumëfishojë efektet e punës suaj, dhe të arrijë te një audiencë më e madhe, dhe posaçërisht te ajo e të rinjve.
5. Nismat Edukative: Bashkëpunimi me shkollat, grupet rinore, dhe organizatat e tjera për ta promovuar vetëdijen për trashëgiminë e pasur multi-etnike dhe për rëndësinë e dialogut ndërfetar, do t'i kontribuonte kohezionit shoqëror afatgjatë.

Udhëheqja juaj dhe kontributet e Dioçezës janë thelbësore për ruajtjen e rolit të Prizrenit si një simbol i diversitetit dhe bashkekzistencës paqësore. Duke i vazhduar dhe duke i shtrirë këto nisma, Kisha Katolike mund të ndihmojë që t'i frymëzojë të tjerët anëmbanë Kosovës për ta përqaftuar dhe lartësuar identitetin multietnik të vendit.

I Përndershmi Don Shan Zefi, jini të sigurtë se kolegët e mi nga Instituti Evropian i Paqes, nga ky projekt, dhe nga koalicioni i KCA-së janë të gatshëm për t'ju përkrahur në jetësimin, si të këtyre nismave, ashtu edhe të tjerave që e forcojnë mirëkuptimin ndërfaqetor dhe bashkëpunimin multi-etnik në Prizren dhe përtej.

Me respekt dhe vlerësim të lartë,
Senad Šabović

**Mentor Agani, Hulumtues i Lartë
Instituti Kosovar për Kërkime dhe Zhvillim të Politikave
Prishtinë, Kosovë**

I Përnderuari Don Shan Zefi,

Quhem Mentor Agani, dhe jam Hulumtues i Lartë në KIPRED, Institutin Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave, si dhe Ligjerues në Kolegjin Dardania në Prishtinë. Gjatë periudhës 2003–2016 kam qenë po ashtu edhe ligjerues në Fakultetin Filozofik të Universitetit të Prishtinës. Këtë letër jam duke ju shkruar për t'i shprehur disa nga pritjet dhe dëshirat e mia lidhur me bashkëjetesën ndër-etnike në Kosovë.

Para së gjithash, shpresoj që kjo letër do t'ju gjejë në shëndet e disponim të mirë. Këtë jam duke ua shkruar në emrin tim dhe të KIPRED-it, si dhe të disa organizatave të tjera me të cilat e ndajmë përkushtimin e përbashkët për forcimin e respektimit dhe mirëkuptimit të ndërsjellë midis shqiptarëve dhe serbëve në Kosovë, më përgjithësisht, dhe në komunën e Prizrenit në veçanti.

Projekti në kuadrin e të cilit jemi duke ua dërguar këto letra, Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, e kupton rolin kyç që udhëheqësit dhe komunitetet fetare dhe komunale e luajnë në forcimin e paqes, të mirëkuptimit, dhe të pajtimit në kontekstin e Kosovës. Duke pasur parasysh këtë, do të donim t'ju propozojmë disa nisma që mund të ndërmerren së bashku nga ju, udhëheqësit e tjerë fetarë në Prizren, si dhe autoritetet komunale, organizatat e shoqërisë civile, dhe aktorët lokalë, me qëllim të promovimit të respektimit dhe bashkëpunimit midis shqiptarëve dhe serbëve. Në vijim është një listë e nismave të propozuara.

1. Dialogjet ndër-fetare, ku udhëheqësit fetarë të komuniteteve katolike, myslimane dhe ortodokse mund të bëhen bashkë për t'i diskutuar vlerat e përbashkëta, shqetësimet e përbashkëta, dhe promovimin e paqes dhe të tolerancës.
2. Projektet e shërbimeve të komunitetit, ku anëtarët e të gjitha besimeve punojnë së bashku njëri me tjetrin në veprimtaritë e bamirësisë nga të cilat përfiton popullata lokale, duke e forcuar unitetin përmes veprimeve të shërbimit.
3. Programet e angazhimit të rinisë dhe të familjes, të cilat do të përfshinin tryeza punuese edukative, shkëmbime kulturore, dhe ngjarje të përbashkëta që i bëjnë bashkë familjet dhe të rinjtë e prapavijave të ndryshme etnike dhe fetare në një frymë të bashkëpunimit dhe të respektit të ndërsjellë.
4. Festalet e përbashkëta fetare dhe kulturore, që i kremtojnë traditat e ndryshme fetare të komunitetit. Kjo do të përfshinte ngjarjet e përbashkëta gjatë kremtimeve kryesore fetare, ekspozitat artistike, dhe performimet muzikore që do t'i nënvizionin vlerat shpirtërore të përbashkëta.
5. Tryezat e rrumbullakëta për ndërtimin e paqes, ku udhëheqësit fetarë dhe anëtarët e komunitetit ushtrohen për zgjidhjen e konflikteve, për ndërmjetësim, dhe për strategjitë paqëndruesë, për t'i pajisur ata me mjetet për t'i menaxhuar tendosjet dhe për ta promovuar mirëkuptimin brenda komunitetit. Këto po ashtu mund të përfshijnë edhe tryeza punuese ku të rinjtë shqiptarë dhe serbë do t'i diskutonin mundësitë që një numër i tyre të fillojnë t'i mësojnë gjuhët amëtare të njëri-tjetrit.

Jam i sigurtë se Dioçeza Prizren-Prishtinë, si një institucion i respektuar dhe me ndikim në Prizren, mund ta luaj një rol kyç në këto përpjekje. Me përkrahjen dhe udhëheqjen tuaj, ne besojmë se këto nisma mund ta japin një kontribut domethënës për t'i shëruar ndasitë dhe për ta promovuar harmoninë përbrenda komunitetit.

Ne do të ndjehemi të nderuar nëse takohemi me ju për t'i diskutuar këto propozime më në hollësi dhe për të shikuar se si mund të bashkëpunojmë me Kishën në këto përpjekje. Ne e vlerësojmë lartë udhëheqjen dhe veprimtarinë tuaj, dhe presim me padurim të punojmë së bashku për një të ardhme më paqësore dhe më përfshirëse për Prizrenin.

Ju faleminderit për kohën dhe konsideratën. E pres përgjigjen tuaj dhe mundësinë për t'i diskutuar këto çështje më tutje.

Me respekt të thellë dhe përshëndetjet më të përzemërta,

Mentor Agani,

**Zoran Savić, Koordinator i Projekteve
NGO AKTIV
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I Nderuari Don Shan Zefi,

Quhem Zoran Savić dhe jam koordinator i projekteve në organizatën joqeveritare Aktiv nga Mitrovica e Veriut. Edhe pse i lindur në Pulë të Kroacisë, unë në fakt kam jetuar në Mitrovicë për 30 vjet dhe jam i përfshirë në mënyrë aktive në jetën shoqërore në Kosovë, si përmes punës, ashtu edhe përmes jetës kulturore, meqë jam po ashtu edhe muzikant, dhe kam marrë pjesë në projekte të ndryshme ndër-etnike me muzikantë të kombësisë shqiptare.

Në të njëjtën kohë, për shumë vite me radhë kam punuar si gazetar në portalin Kosovo Sever – KosSev – dhe përmes kësaj pune jam bërë edhe më i afërt me situatën politike, të sigurisë, dhe atë fetare në Kosovë. Madje edhe sot unë bashkëpunoj me gazetarë dhe redaktorë të shumtë shqiptarë, si përmes projekteve, ashtu edhe përmes punëve që nuk janë të ndërlidhura me to.

Udhëheqja juaj si Famullitar në Dioçezën Katolike Prizren–Prishtinë mund ta promovojë në një masë të madhe harmoninë ndër-etnike. Inkurajimi i dialogut dhe bashkëpunimit midis grupeve të ndryshme fetare dhe etnike mund ta ndihmojë tejkalimin e ndasive. Ju nxis që t'i përkrahni programet e komunitetit dhe projektet e shërbimeve të përbashkëta që i bëjnë bashkë njerëzit e prapavijave të ndryshme. Predikimet tuaja, si edhe adresimet publike, mund ta theksojnë unitetin, tolerancën, dhe respektimin e të gjithëve. Prandaj, në të ardhmen pres përkrahjen tuaj në organizimin e dialogjeve ndër-etnike dhe të projekteve të shërbimeve të komunitetit që përfshijnë grupe të ndryshme fetare duke punuar së bashku.

Në këtë frymë, shpresoj për një të ardhme ku bashkëjetesa multi-etnike dhe multi-fetare në Kosovë do të shndërrohen në normë. Unë parashoh komunitete ku dallimet fetare përvetësohen si fuqi, jo si burime të ndarjeve. Për këtë qëllim, ju mund të përqendrohemi në krijimin e programeve të qëndrueshme që edukojnë për diversitet dhe tolerancë fetare, në përkrahjen e projekteve të përbashkëta të komunitetit, dhe në sigurimin e përfaqësimit të barabartë të të gjitha grupeve fetare në qeverisjen lokale.

Duke shikuar përpara, unë e shoh një Kosovë ku bashkëjetesa multi-etnike dhe toleranca fetare janë të përvetësuar. Takimet e rregullta ndër-fetare dhe nismat ndërkulturore mund ta rrisin dialogun dhe bashkëpunimin.

Këtë letër e përfundoj me një shënim shpresëdhënës, duke e paraparë një të ardhme ku përpjekjet tona të përbashkëta do ta kultivojnë një shoqëri mirëfilli harmonike dhe multi-etnike në Kosovë. Jam i sigurtë se me përkushtimin tonë të përbashkët ne mund ta arrijmë një përparim të jashtëzakonshëm drejt këtij qëllimi të çmuar.

Ju faleminderit për kohën dhe konsideratën tuaj.

Zoran Savić

Letrat e Dëshirave dhe Pritjeve

Jovana Radosavljević, Ilir Deda, Dušan Radaković,
Senad Šabović, Mentor Agani dhe Zoran Savić

Kryemurgu Isidor
Kisha Ortodokse Serbe Bogosllovia
Prizren

Dhjetor 2024

Jovana Radosavljević, Drejtoreshë Ekzekutive
New Social Initiative (NSI)
Mitrovica e Veriut, Kosovë

I dashur At Hieromonk Isidor,

Shpresoj që kjo letër t'ju gjejë në shëndet të mirë dhe paqe. Emri im është Jovana Radosavljević dhe shërbej si Drejtoreshë Ekzekutive e Iniciativës së Re Sociale, e bazuar në Mitrovicën e Veriut. Si një e krishterë ortodokse dhe anëtare e bashkësisë së Kishës Ortodokse Serbe, jam thellësisht e angazhuar në mirëqenien dhe bashkimin e popullit tonë, si dhe në nxitjen e kuptimit dhe pajtimit midis serbëve të Kosovës dhe shqiptarëve të Kosovës. Ju shkruaj si pjesë e Karvanit Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, për të ndarë pritshmëritë dhe shpresat e mia për forcimin e bashkëjetesës multi-etnike në Kosovë, veçanërisht brenda Prizrenit.

Seminari i Kishës Ortodokse Serbe në Prizren mbart një rëndësi të thellë historike dhe shpirtërore. Roli juaj si udhëheqës shpirtëror dhe edukator ju vendos në një pozicion unik për të formuar brezat e ardhshëm që do të vlerësojnë rëndësinë e tolerancës, respektit dhe kuptimit.

Është thelbësore që ne të ruajmë trashëgiminë tonë fetare dhe kulturore duke siguruar që identiteti i të gjithëve të mbrohet. Nismat që promovojnë dialogun, shkëmbimet kulturore dhe projektet komunitare që përfshijnë njerëz nga të gjitha komunitetet etnike mund të ndërtojnë besim dhe të shembin barrierat. Si një lider shpirtëror i respektuar, mësimet tuaja mund të theksojnë rëndësinë e bashkimit, mëshirës dhe bashkëpunimit, duke frymëzuar të tjerët të shikojnë përtej dallimeve dhe të përqendrohen në vlerat e përbashkëta.

Duke parë drejt të ardhmes, vizioni im është për një Kosovë ku bashkëjetesa multi-etnike jo vetëm që është e mundur, por pranohet me zemër të plotë. Shpresoj të shoh vazhdimësinë e përpjekjeve për të nxitur kuptimin dhe respektin e ndërsjellë përmes tubimeve ndërfaqetare, aktiviteteve arsimore dhe ngjarjeve që festojnë traditat tona të ndryshme. Këto përpjekje mund të ndihmojnë në sigurimin që të gjithë në Prizren të ndihen si në shtëpinë e tyre dhe që komunitetet tona të mësojnë nga përvojat dhe perspektivat e njëri-tjetrit.

Në përfundim, ju inkurajoj me respekt të vazhdoni të udhëheqni dhe të frymëzoni ata që janë nën kujdesin tuaj për të vepruar si ambasadorë të paqes, tolerancës dhe kuptimit. Lidershipi i juaj brenda Seminarit mund të vendosë një shembull të qëndrueshëm të mënyrës se si besimi, mëshira dhe dialogu kontribuojnë në një të ardhme ku të gjitha komunitetet e Kosovës bashkëjetojnë në harmoni dhe me respekt të ndërsjellë.

Ju faleminderit për kohën tuaj dhe për përkushtimin tuaj të palëkundur ndaj besimit dhe komunitetit tonë të përbashkët.

Me respekt të sinqertë,

Jovana Radosavljević

**Ilir Deda, Aktivist i Shoqërisë Civile
Prishtinë, Kosovë**

I Nderuari Hieromonak Isidor,

Për më shumë se dy dekada me radhë, unë kam qenë i përfshirë dhe i angazhuar në role të ndryshme në çështjet kyçe për Kosovën dhe Ballkanin Perëndimor, përfshirë këtu edhe ruajtjen dhe përparimin e diversitetit në vendin tonë. Jam po ashtu edhe anëtar i nismës Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë, dhe jam duke ju shkruar në këtë cilësi.

Kjo nismë parasheh, ndër të tjera, që anëtarët e saj të shkuajnë një letër të pritjeve, të përqëndruar në pritjet dhe dëshirat e tyre për bashkëjetesën multietnike dhe multikonfesionale, të cilat janë po ashtu vlerat më thelbësore të vendit tonë. Dua ta theksoj vlerësimin e thellë për të tërë angazhimin tuaj pozitiv të bërë deri më tash në forumet e ndryshme të dialogut, të bashkëpunimit dhe të shkëmbimeve ndërfetare.

Unë e kuptoj mjaft mirë dhe e respektoj pozitën e veçantë të Kishës Ortodokse Serbe në Kosovë. Një kontribut më i madh i ndjenjës së përbashkët të multietnicitetit dhe tolerancës është i një rëndësie të madhe, dhe posaçërisht në Prizren ku janë të përqëndruara disa nga vendet e trashëgimive më të vlerësuara fetare. Ne në këtë nismë besojmë se multietniciteti, toleranca dhe mirëkuptimi më i madh duhet të theksohen si vlera në çdo rast.

Dialogu ndërfetar dhe mirëkuptimi më i madh janë një formë moderne që synon ta avancojë bashkëjetesën dhe harmoninë ndërfetare. Edhe pse jetojmë në një kohë kur harmonia nuk vlerësohet kushedi se sa, unë besoj se Kosova, për shkak të historisë së saj unike, mund ta vendosë dialogun ndërfetar në nivelin lokal komunal, dhe të fillojë me krijimin e kulturës së paqes. Ky forum do ta çonte përpara mirëkuptimin e ndërsjellë midis udhëheqësve fetarë lokal, përfshirë këtu edhe mirëkuptimin e autoriteteve lokale komunale. Ky po ashtu do të shërbente si një forum për t'i diskutuar dhe adresuar nevojat përkatëse të çdonjërit nga komunitetet fetare.

Jam me një besim të fuqishëm se veprat tona tash do ta përcaktojnë dhe ndërtojnë të ardhmen e harmonisë, të respektimit të ndërsjellë dhe të mirëkuptimit.

Me respekt të sinqertë,

Ilir Deda

**Dušan Radaković, Drejtor Ekzekutiv
Qendra Avokuese për Kulturë Demokratike (ACDC)
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I dashuri Hieromonak i Përndershëm Isidor,

Shpresoj që kjo letër do t'ju gjejë në shëndet e disponim të mirë. Quhem Dušan Radaković, dhe shërbej si Drejtor Ekzekutiv i Qendrës Avokuese për Kulturë Demokratike (ACDC – Advocacy Center for Democratic Culture). Ne i kemi koordinuar përpjekjet tona në *Karvanin Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë*. Jam duke ju shkruar me një nderim dhe respektim të madh, duke i njohur kontributet tuaja shpirtërore dhe kulturore për forcimin e unitetit në komunitetin tonë.

Bogosllavia në Prizren e mban një vend të veçantë në historinë e Kosovës, si një bastion i besimit, edukimit, dhe këmbënguljes. Udhëheqësia juaj është shumë e rëndësishme për ta promovuar mirëkuptimin ndërfaqet, dhe posaçërisht në një qytet aq të shumëllojshëm historikisht dhe të pasur simbolikisht si Prizreni.

Sa i përket pritjeve të mia për bashkëjetesë, mund të them se puna juaj, si një udhëheqës dhe edukator shpirtëror, mund t'i ndikojë në mënyrë domethënëse zemrat dhe mendjet, duke nxitur mirëkuptim dhe harmoni përmes komuniteteve. Me këtë në mendje, do të doja të di se:

- Çfarë roli parashihni për Bogosllavinë në forcimin e dialogut dhe të bashkëpunimit midis grupeve të ndryshme etnike dhe fetare në Prizren?
- A mund t'i ndani me ne shembujt e programeve apo të nismave të kaluara apo të tashme në kuadër të Bogosllavisë, që e promovojnë bashkekzistencën dhe respektimin e ndërsjellë.
- Si mund të punojë Bogosllavia më ngushtë me institucionet e tjera fetare dhe me autoritetet lokale për të ndërtuar ura aty ku kemi ndarje?

Duke shikuar në të ardhmen, unë jam i frymëzuar nga vizioni:

- I Prizrenit duke u bërë një qytet model për dialogun ndërfaqet dhe bashkëpunimin multi-etnik në Kosovë dhe përtej.
- I shkëmbimeve edukative dhe kulturore që ndihmohen nga institucionet si Bogosllavia që u mundësojnë të rinjve të prapavijave të ndryshme të mësojnë për traditat dhe historitë e njëri-tjetrit dhe t'i çmojnë ato.
- I Bogosllavisë duke e luajtur një rol aktiv në forcimin e paqes përmes shtrirjes në të tërë komunitetin dhe nismave të përbashkëta me organizatat e tjera të mbështetura në besim.

E inkurajoj me dashamirësi pjesëmarrjen tuaj në *Karvanin Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë*. Njohuritë tuaja dhe udhëzimi shpirtëror do të jenë të paçmueshme për përpjekjet tona. Për më tepër, ne do ta mirëpresim mundësinë për të bashkëpunuar në ndonjë ngjarje apo dialog të përbashkët që pritet në Bogosllavi, duke i kremtuar vlerat e përbashkëta të tolerancës dhe të mirëkuptimit.

Përkushtimi juaj për udhëheqje dhe edukim shpirtëror e kanë një ndikim të thellë, dhe unë shpresoj sinqerisht që mund të punojmë së bashku për t'i forcuar lidhjet e paqes dhe të unitetit në komunitetin tonë. Ju faleminderit për shqyrtimin e kësaj thirrjeje, dhe pres t'i dëgjoj mendimet tuaja për atë se si mund t'i kontribuojmë kolektivisht një të ardhmeje më të ndritur e më harmonike.

Me respekt të thellë dhe përshëndetjet më të përzemërta,

Dušan Radaković

**Senad Šabović, Këshilltar i Lartë
Instituti Evropian për Paqe
Bruksel – Prishtinë**

I Nderuari Hieromonak Isidor,

Quhem Senad Šabović, dhe jam duke Ju shkruar si mbështetës i projektit të quajtur Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë. Shërbej si Këshilltar i Lartë me Institutin Evropian për Paqe, me përqendrimin parësor në përkrahjen e Dialogut të ndihmuar nga BE-ja dhe në procesin e normalizimit në përgjithësi. Organizata ime është pjesë e një koalicioni të shoqërisë civile, të quajtur Alternativa Kosovare Civike (KCA – Kosovo Civic Alternative), e cila përpiqet ta japë një kontribut të prekshëm në këtë fushë.

Qyteti i Prizrenit e ka një vend të veçantë në trashëgiminë kulturore dhe shpirtërore të Kosovës. Ky është një dëshmi e gjallë e bashkekzistencës së komuniteteve të ndryshme fetare dhe etnike, që i banojnë vendet e shenjta të lartësuara nga të gjitha besimet. Në këtë frymë, do të doja ta lavdëroj udhëheqjen tuaj, si dhe kontributet e rëndësishme të Kishës Ortodokse Serbe për dialogun ndërfaqetare dhe nismat që e ushqejnë bashkëjetesën paqësore. Këto përpjekje janë më vendimtare se kurrë, meqë shoqëria jonë përballet me tendosje të rritura dhe sfida ndaj harmonisë multi-etnike.

Unë besoj se puna juaj në Bogosllovinë e Prizrenit ju vendos në një pozitë unike për ta forcuar më tutje bashkëpunimin ndërfaqetare dhe për t'i promovuar parimet e tolerancës dhe respektimit që janë rrënjësorë aq thellë në besimin tuaj. Më lejoni t'i jap disa sugjerime që mund të mbindërtohen në përpjekjet tuaja të vlefshme:

1. Themelimi i një Këshilli Lokal Ndërfaqetare: Prizreni, si një mikrokozmi i diversitetit të Kosovës, është një vend-pilot i përsosur për një këshill ndërfaqetare. Ky këshill mund të shërbejë si një platformë për udhëheqësit fetarë të të gjitha besimeve për të bashkëpunuar në nismat e tilla si mbrojtja dhe rehabilitimi i monumenteve fetare, forcimi i respektimit të ndërsjellë, dhe adresimi i sfidave të përbashkëta.
2. Forcimi i Shtërrijës Ndërfaqetare: Organizimi i vizitave të përbashkëta me udhëheqësit e besimeve të tjera në lagjet multi-etnike, vendndodhjet kulturore, apo institucionet fetare, që do ta konfirmonte në mënyrë të qartë përkushtimin ndaj bashkekzistencës dhe do të frymëzonte veprime të ngjashme anembanë Kosovës.
3. Përfshirja e Mesazheve të Tolerancës: Theksimi i temave të diversitetit, të bashkekzistencës paqësore, dhe të respektimit të ndërsjellë në angazhimet tuaja me besimtarët do ta përforconte rolin e Kishës në promovimin e mirëkuptimit dhe të pajtimit.
4. Avokimi për Ruajtjen e Kulturës: Koordinimi me institucionet dhe donatorët për ruajtjen e vendeve të trashëgimisë fetare dhe kulturore të Kosovës mund ta simbolizojë unitetin në vlerësimin e historisë së përbashkët të të gjitha komuniteteve.
5. Angazhimi i Komunitetit përmes Mediave: Shfrytëzimi i mediave sociale dhe i kanaleve të tjera komunikuese për t'i theksuar nismat ndërfaqetare, festivalet e përbashkëta, apo ngjarjet komemorative, mund të arrijë në audiencë më të gjera dhe mund ta ndërtojë një moment për tolerancë dhe bashkëpunim.

Prania shumë e gjatë e Kishës Ortodokse Serbe në Prizren, në çift me udhëheqësinë tuaj, është një gurthemel i identitetit multi-etnik të Kosovës. Përpjekjet tuaja për ta forcuar dialogun dhe mirëkuptimin midis komuniteteve të ndryshme kanë qenë dhe do të mbeten jetike për ruajtjen e mveshjes së pasur të shoqërisë sonë.

I nderuari Hieromonak, jini të sigurtë se kolegët e mi nga Instituti Evropian i Paqes, nga ky projekt, si dhe nga koalicioni i përmendur i KCA-së, do të jenë të gatshëm që me kënaqësi t'ju ofrojnë përkrahje konkrete për zbatimin e sugjerimeve të dhëna këtu, apo të çfarëdo nisme tjetër që ju e konsideroni të vlefshme për forcimin e mëtutjeshëm të tolerancës dhe mirëkuptimit në shoqërinë tonë.

Me respekt dhe vlerësim të lartë,

Senad Šabović

**Mentor Agani, Hulumtues i Lartë
Instituti Kosovar për Kërkime dhe Zhvillim të Politikave
Prishtinë, Kosovë**

I Nderuari Hieromonak Isidor,

Quhem Mentor Agani, dhe jam Hulumtues i Lartë në KIPRED, Instituti Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave, si dhe Ligjerues në Kolegjin Dardania në Prishtinë. Gjatë periudhës 2003–2016 kam qenë po ashtu edhe ligjerues në Fakultetin Filozofik të Universitetit të Prishtinës. Këtë letër jam duke ju shkruar për t’i shprehur disa nga pritjet dhe dëshirat e mia lidhur me bashkëjetesën ndër-etnike në Kosovë.

Para së gjithash, shpresoj që kjo letër do t’ju gjejë në shëndet e disponim të mirë. Këtë jam duke ua shkruar në emrin tim dhe të KIPRED-it, si dhe të disa organizatave të tjera me të cilat e ndajmë përkushtimin e përbashkët për forcimin e respektimit dhe mirëkuptimit të ndërsjellë midis shqiptarëve dhe serbëve në Kosovë, më përgjithësisht, dhe në komunën e Prizrenit në veçanti.

Projekti në kuadrin e të cilit jemi duke ua dërguar këto letra, *Karvani Multi-Etnik për Paqe dhe Bashkëjetesë*, e kupton rolin kyç që udhëheqësit dhe komunitetet fetare dhe komunale e luajnë në forcimin e paqes, të mirëkuptimit, dhe të pajtimit në kontekstin e Kosovës. Duke pasur parasysh këtë, do të donim t’ju propozojmë disa nisma që mund të ndërmerren së bashku nga ju, udhëheqësit e tjerë fetarë në Prizren, si dhe autoritetet komunale, organizatat e shoqërisë civile, dhe aktorët lokalë, me qëllim të promovimit të respektimit dhe bashkëpunimit midis shqiptarëve dhe serbëve. Në vijim është një listë e nismave të propozuara.

1. Dialogjet Ndërfetare dhe Diskutimet Publike: Organizimi i dialogjeve të rregullta ndërfetare ku udhëheqësit e komuniteteve fetare islamike, ortodokse dhe katolike mund të angazhohen në diskutime të hapura dhe konstruktive për vlerat e përbashkëta, për mençurinë shpirtërore, dhe për atë se si besimi mund të jetë një urë për në paqe.
2. Projektet e Përbashkëta të Bamirësisë dhe të Shërbimit ndaj Komunitetit: Bërja bashkë e shqiptarëve dhe serbëve të prapavijave të ndryshme fetare për të punuar në nismat e bamirësisë nga të cilat përfiton komuniteti më i gjerë – të tilla si përkrahja e familjeve të cenueshme, përmirësimi i hapësirave publike, ofrimi i ndihmës humanitare, e kështu me radhë.
3. Kremtimet Publike Ndërfetare dhe Ngjarjet Kulturore: Organizimi i takimeve apo ngjarjeve të përbashkëta për kremtimin e diversitetit kulturor dhe fetar të Prizrenit, ku anëtarët e komunitetit mund të mësojnë për traditat e njëri-tjetrit dhe t’i çmojnë ato. Ngjarjet e tilla, të mbështetura dhe përkrahura nga udhëheqësit fetarë mund të çojnë në organizimin e tubimeve punuese në të cilat të rinjtë shqiptarë dhe serbë do t’i diskutojnë mundësitë që një numër i tyre të fillojnë t’i mësojnë gjuhët amëtare të njëri-tjetrit.
4. Deklarimet dhe Apelet e Përbashkëta për Paqe: Një apel i bashkuar për paqe dhe pajtim nga të gjithë udhëheqësit fetarë në Prizren mund ta ketë një ndikim të thellë në komunitet. Duke lëshuar deklaratat të përbashkëta apo duke marrë pjesë në lutjet apo reflektimet e përbashkëta publike, udhëheqësit fetarë mund ta japin një shembull të fuqishëm, duke i inkurajuar të gjithë qytetarët për ta përqaftuar tolerancën, respektimin, dhe bashkëpunimin si elemente thelbësore të jetëve të tyre të përditshme.

Ne besojmë që Kisha Ortodokse Serbe si një institucion i respektuar me aftësinë për t’i bërë njerëzit bashkë përmes besimit, dhembshurisë dhe dialogut, mund ta luaj një rol jashtëzakonisht të rëndësishëm në këto përpjekje. Ne jemi të bindur se me përkrahjen dhe udhëzimin tuaj, këto

nisma do të ndihmojnë në krijimin e një mjedisi më paqësor dhe më përfshirës për të gjithë që jetojnë në Prizren.

Ne do të jemi të nderuar të takohemi me ju për t'i diskutuar më tutje këto ide, dhe për të kërkuar të reja, si dhe për të shqyrtuar se si mund të bashkëpunojmë për t'i shndërruar ato në realitet. Presim të dëgjojmë nga ju dhe shpresojmë se, së bashku, mund të ndërtojmë ura midis komuniteteve tona dhe të lëvizim përpara drejt në të ardhmeje më paqësore.

Me respekt të thellë dhe përshëndetjet më të mira,

Mentor Agani

**Zoran Savić, Koordinator i Projekteve
NGO AKTIV
Mitrovicë e Veriut, Kosovë**

I dashuri Hieromonak i Përnderuar Isidor,

Quhem Zoran Savić dhe jam koordinator i projekteve në organizatën joqeveritare Aktiv nga Mitrovica e Veriut. Edhe pse i lindur në Pulë, Kroaci, unë në fakt kam jetuar në Mitrovicë për 30 vjet dhe jam përfshirë në mënyrë aktive në jetën shoqërore në Kosovë, si përmes punës, ashtu edhe përmes jetës kulturore, meqë jam po ashtu edhe muzikant dhe kam marrë pjesë në projekte të ndryshme ndër-etnike me muzikantë të kombësisë shqiptare.

Në të njëjtën kohë, për shumë vite me radhë kam punuar edhe si gazetar në portalin Kosovo Sever – KosSev – dhe përmes kësaj pune jam bërë edhe më i afërt me situatën politike, të sigurisë, dhe atë fetare në Kosovë.

Kisha Ortodokse Serbe ka qenë gjithmonë gurthemel i komunitetit serb në Kosovë, duke ofruar udhëheqje dhe mbështetje shpirtërore. Udhëheqja juaj në Bogosllovinë e Prizrenit juve ju vë në një rol kyç për nxitjen e harmonisë ndër-etnike. Inkurajimi i dialogut dhe bashkëpunimit midis grupeve të ndryshme fetare dhe etnike mund ta rrisë në një masë domethënëse unitetin dhe mirëkuptimin e ndërsjellë në komunitetet tona. Ju nxis që t'i përkrahni programet e komunitetit dhe projektet e shërbimit të përbashkët që i bëjnë bashkë njerëzit e prapavijave të ndryshme. Predikimet tuaja, së bashku me adresimet tuaja publike, duhet të vazhdojnë ta theksojnë rëndësinë e unitetit, tolerancës dhe të respektimit të të gjithëve.

Në këtë frymë, shpresoj për një të ardhme ku bashkëjetesa multi-etnike dhe multi-fetare në Kosovë do të shndërrohen në normë. Unë parashoh komunitete ku dallimet fetare përqafohen si fuqi, dhe jo si burime të ndarjeve. Për këtë qëllim, ju mund të përqendroheshi në krijimin e programeve të qëndrueshme që edukojnë për diversitet dhe tolerancë fetare, në përkrahjen e projekteve të përbashkëta të komunitetit, dhe në sigurimin e përfaqësimit të barabartë të të gjitha grupeve fetare në qeverisjen lokale.

Duke shikuar përpara, e parashoh një Kosovë ku bashkëjetesa multi-etnike dhe toleranca fetare janë të përvetësuara dhe të përqafuara. Takimet e rregullta ndër-fetare dhe nismat ndër-kulturore mund ta nxisin dialogun dhe bashkëpunimin.

Këtë letër e përfundoj me një shënim shpresëdhënës, duke e paraparë një të ardhme ku përpjekjet tona të përbashkëta do ta kultivojnë një shoqëri mirëfilli harmonike dhe multi-etnike në Kosovë. Jam i sigurtë se me përkushtimin tonë të përbashkët ne mund ta arrijmë një përparim të jashtëzakonshëm drejt këtij qëllimi të çmuar.

Ju faleminderit për kohën dhe konsideratën tuaj.

Zoran Savić